

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

Молодий Кіровоградський Комунар

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року.

№ 12 (3987).

СУБОТА

19

БЕРЕЗНЯ 1988 р.

Ціна 8 коп.

Заява Генерального секретаря ЦК КПРС М. С. ГОРБАЧОВА

М. С. Горбачов, перебуваючи в Люблянї у зв'язку з офіційним дружнім візитом в Югославію, зробив таку заяву кореспондентів ТАРС.

Завтра може скоїться ще одне злочиння в ланцюгу злочинів расистів. Власті ПАР мають намір послати на шибеницю шістьох південноафриканських патріотів, засуджених за явно сфабрикованим обвинуваченням.

У правителів Преторії, президента Боти є кілька годин, щоб схаменутись і прислухатись до одностайних закликів світового співтовариства. Ми приєднуємо свій голос до вимог зупинити руку катів.

афіша
НОМЕРА

Про екологію все голосніше. Які ще слова потрібні, щоб вони не залишалися словами? Які й чий дії?

3

стор.

ЗАБУДЬКУВАТИСЬ ЧИ НЕУВАЖИ ВІЯВИЛИ КЕРІВНИКИ КОЛГОСПУ ДО МАТЕРІ ПОЛЕГЛОГО ВОІНА - ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТА? І НЕ ТІЛЬКИ ДО МАТЕРІ!

4

стор.

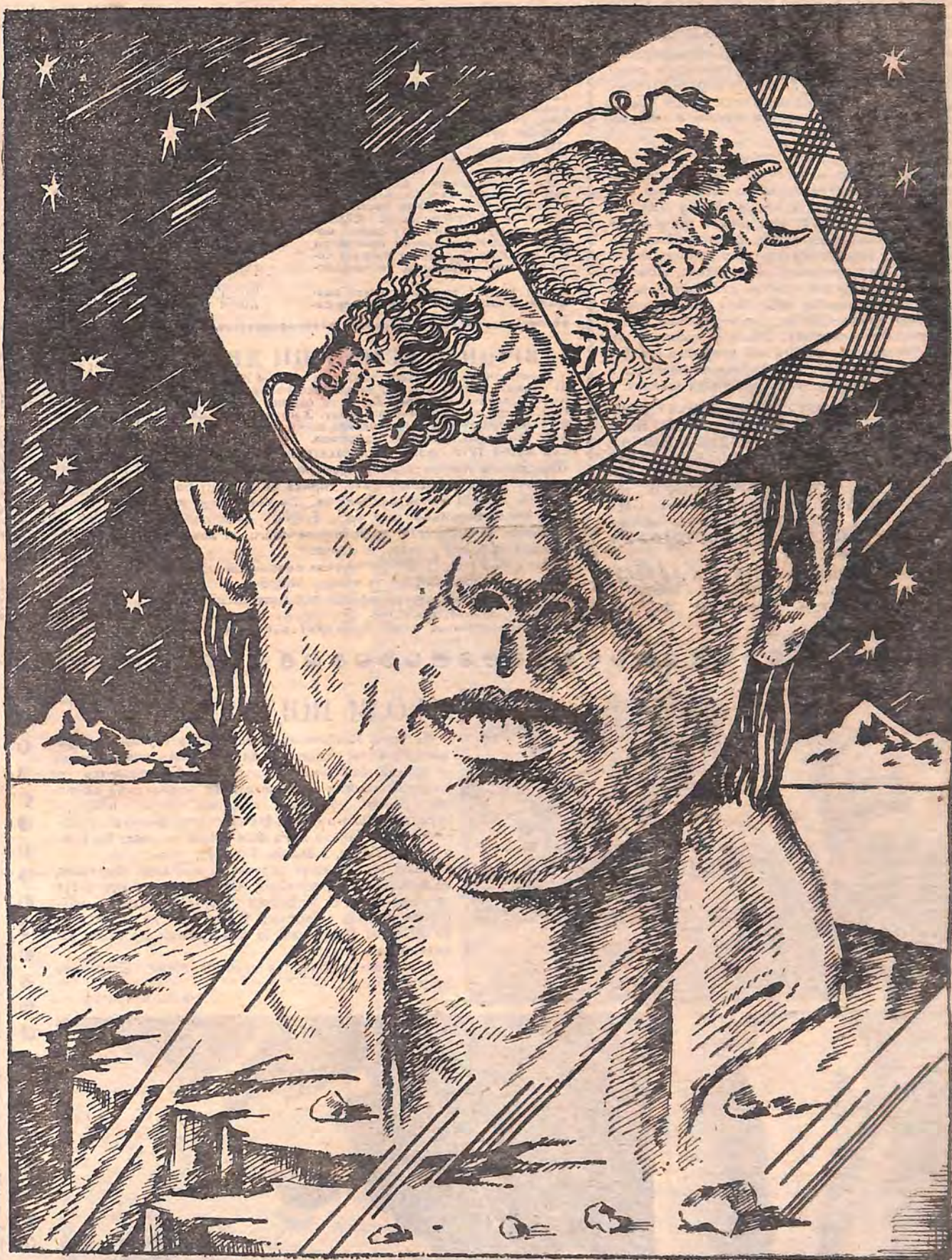
Гумор! Іскрометний... Плоский... Вульгарний... Друге народження клубів веселих і винахідливих

8

стор.

КЛУБ «НА ДОЗВІЛІ» СЬОГОДНІ — КЛУБ ПОРАД. І, ЗВичайно, — ТРАДИЦІЙНИЙ СУБОТНИЙ КРОСВОРД

12 стор

ГЕФСІМАНСЬКИЙ САД

«СЛАВА БОГУ», «ПРОСТИ ГОСПОДИ», «БОГ У ПОМІЧ» — ДЛЯ БІЛЬШОСТІ З НАС ВСЕВИШНІЙ ТІЛЬКИ Й ІСНУЄ, ЩО В ПОДІБНИХ РИТУАЛЬНИХ ФРАЗАХ. ДЕХТО Ж ПОВ'ЯЗУЄ З БОГОМ ПЕВНІ ІДЕАЛИ. ЯКІ? ЧОМУ НЕ ІНШІ? ЧИТАЙТЕ ПРО ЦЕ НА 6—7 СТОР. СТАТТЮ «ГЕФСІМАНСЬКИЙ САД».

інформація

ВІДКРИЛИ СВІЙ РАХУНОК

Дружно вийшли на незвичайний суботний комсомольці колгоспу імені Калініна Ульяновського району. «Незвичайним» цей суботник був тим, що зароблені від збору металобрухту 60 карбованців відкрили рахунок «Фонду молоді».

Ініціаторами збору металобрухту були Микола Совранчук, Юрій Антал, Олександр Меліщенко, Семен Недалков. Хлопці своїм починим надихнули решту спілчан. Ще б

пакі зароблені в позаробочий час гроші, які зберігаються на рахунку нещодавно створеного «Фонду молоді», комсомольці господарства використовуватимуть для проведення «вогників», вечорів відпочинку. А в тому, що рахунок збільшуватиметься — немає ніякого сумніву.

В. ХАЛЯВКА,
заступник завідувачого відділом комсомольських організацій Ульяновського райкому комсомолу.

погір

У Кіровограді відбулася республіканська конференція «Науково-технічну творчість молоді — розвитку технічного прогресу в системі виробництва хлібопродуктів». В її роботі взяли участь молоді працівники хлі-

боприймальних, зернопереробних і хлібопекарських підприємств України.

Перед учасниками конференції виступили заступник міністра хлібопродуктів УРСР О. В. Персіанов та головний інженер Кіровоградського обласного виробничого управління хлібопродуктів В. Ф. Загальський.

М. АНДРИЙЧУК.

А Н О Н С!

У травні відбудеться пленум обкому комсомолу, який розгляне питання роботи комсомольських організацій навчальних закладів, піонерських дружин області по здійсненню реформи вищої, середньої і професійної школи та завдань, поставлених лютневим (1988 р.) Пленумом ЦК КПРС.

Головну увагу буде зосереджено на підвищенні якості знань учнів, розвитку учнівського самоврядування, організації суспільно корисної праці, створенні нових госпрозрахункових форм праці учнів, поліпшенні ідейно-політичного й інтернаціонального виховання.

Обком комсомолу для глибокого вивчення питань, які виносяться на пленум, створив ініціативну групу в кількості 11 чоловік із числа учнів, студентів, молодих педагогів, членів обкому ЛКСМУ, викладачів вузів і ПТУ, піонерських працівників і активістів. Відбулося перше організаційне засідання групи. Планується також у період підготовки до пленуму провести анкетування, співбесіди, засідання «круглих столів» для узагальнення досвіду роботи, аналізу критичних зауважень і вироблення пропозицій по удосконаленню діяльності комітетів комсомолу. Обком комсомолу виставляє впевненість, що згадані проблеми стануть предметом глибокого і всебічного обговорення в ході звітів і виборів у загальноосвітніх школах.

ОБЛАСНИЙ КОМІТЕТ КОМСОМОЛУ, РЕДАКЦІЯ ГАЗЕТИ «МОЛОДИЙ КОМУНАР» ЗВЕРТАЮТЬСЯ ДО ВСІХ ЮНАКІВ І ДІВЧАТ, ГОСПОДАРСЬКИХ КЕРІВНИКІВ, ВЕТЕРАНІВ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАЦІ З ПРОХАННЯМ ВИСЛОВИТИ СВОЇ ДУМКИ І ПРОПОЗИЦІЇ НА ТРИБУНУ НАСТУПНОГО ПЛЕНУМУ ОБКОМУ ЛКСМУ УКРАЇНИ. ВСІ ВОНИ БУДУТЬ УВАЖНО ВИВЧЕНІ, УЗАГАЛЬНЕНІ І ВИНЕСЕНІ НА ОБГОВОРЕННЯ ПЛЕНУМУ.

ЧЕКАЄМО ВАШИХ ЛИСТІВ НА АДРЕСУ ОБКОМУ КОМСОМОЛУ, РЕДАКЦІЇ «МОЛОДОГО КОМУНАРА». ТЕЛЕФОНИ: 4-77-66; 2-59-82.

23 БЕРЕЗНЯ відбудеться обласний зліт молодих педагогів. Назріло немало важливих і гострих питань, розв'язати які і спробують у середу молоді вчителі. Це проблеми і шкільного самоврядування, роль вчителя у ньому, і зв'язок класних колективів із шкільними організаціями, і організація цікавих конкретних справ та й багато інших.

Нині реальною силою, яка могла б стати хорошим порадиником комітетам комсомолу, радам дружин, учком та й самим учителям повинні бути ради молодих педагогів. Заохопити учнів, зацікавити будь-якою потрібною справою (а не тільки масовими заходами) — один з ефективних шляхів створення добрих стосунків між учителем та учнем. Саме цього досягли у Світловодську, Кіровоградському районі. Тут ради молодих педагогів зумили пробудити і в учителів, і в учнів потребу пошуку нового, кращого, нестандартного.

Але не всі молоді вчителі вважають свої учнів здатними на са-

ЗБЕРУТЬСЯ
МОЛОДІ
ПЕДАГОГИ

мостійність, а тому занадто «опікають» їх, не приймають нові підходи до виховної роботи, не бачать потреби в співтворчості з органами учнівського самоврядування, громадськими організаціями.

Учнівське самоврядування в Долинському, Добровеличківському та інших районах зводилося лише до учкомів, які діють частіше всього за вказівками адміністрації, дублюють роботу комітетів комсомолу і рад піонерських дружин. В Онуфріївському, Голованівському районах, Олександрії залучення учнів до управління справами школи підміню-

ються порожніми закличками, грою в демократію, проведенням «днів дублера».

Забагато комітети комсомолу в роботі з шкільною комсомольською організацією передовірили вчителям. Керівництво часто здійснюється через директора, організатора, класного керівника, що веде до дефіциту практичних реальних шкільних справ, а це відповідно знижує інтерес школярів до громадської роботи.

Молоді педагоги разом з учнями повинні вивчати питання формування діалектичного мислення, економічної підготовки, естетичного виховання та інші проблеми сучасної школи, які піднімалися на лютневому (1988 р.) Пленумі ЦК КПРС.

Справді, є про що поговорити, посперечатися, є над чим добре подумати.

Л. ЄГЕЛЬСЬКА,
секретар обкому ЛКСМ
України.

УВІЧНИТИ РЕВОЛЮЦІЙНІ ДНІ

Звертаючись до історії, маємо бачити не лише окремі «темні» місця, про які так багато говориться і пишеться останнім часом, але й те світле, що несло у собі життя революційного народу. З крові, страждань, боїв революції та громадянської війни народжувалося нове життя. А з ним — комсомол.

У квітні 1917 року в Єлисаветграді під впливом більшовиків появився «Клуб робітничої молоді». Він перетворився у виховну силу, сприяв активізації боротьби молоді проти капіталістів, її причетності до політичної боротьби того часу. Есери, меншовики, бундовці та буржуазні націоналісти прегнули звести молодь із цього шляху, та марно.

Після VI з'їзду РСДРП(б) частина революційної робітничої молоді вийшла із складу «Клубу», створивши соціалістичну спілку молоді під назвою «Партія молодих комуністів».

Після повалення влади буржуазії в Єлисаветграді

появилася багато різних спілок робітничої, учнівської і трудової селянської молоді. Вони не мали свого єдиного центру. Ініціативна група молодих комуністів звернулася у міську партійну організацію з пропозицією організувати спілку молодих комуністів. 16 березня 1919 року в Єлисаветграді відбулися загальні збори представників спілок молоді, які завершилися проголошенням 19 березня 1919 року Комуністичної спілки молоді в місті. Цей день, 19 БЕРЕЗНЯ, і вважається днем народження Кіровоградського комсомолу. Нині обласний комсомольський організації виповнюється 69 років.

Кіровоградський обком комсомолу прийняв рішення щодо створення музею Слави обласної організації ЛКСМ України. Запрошуємо всіх бажаючих до участі в цій справі — збирання спогадів ветеранів, експонатів, історичних документів, інших матеріалів у фонд майбутнього музею.

Всі зібрані матеріали, а також свої пропозиції слід направляти у відділ пропаганди і культурно-масової роботи обкому комсомолу. Телефони 4-73-52, 4-77-03.

О. СЕРЕДА.

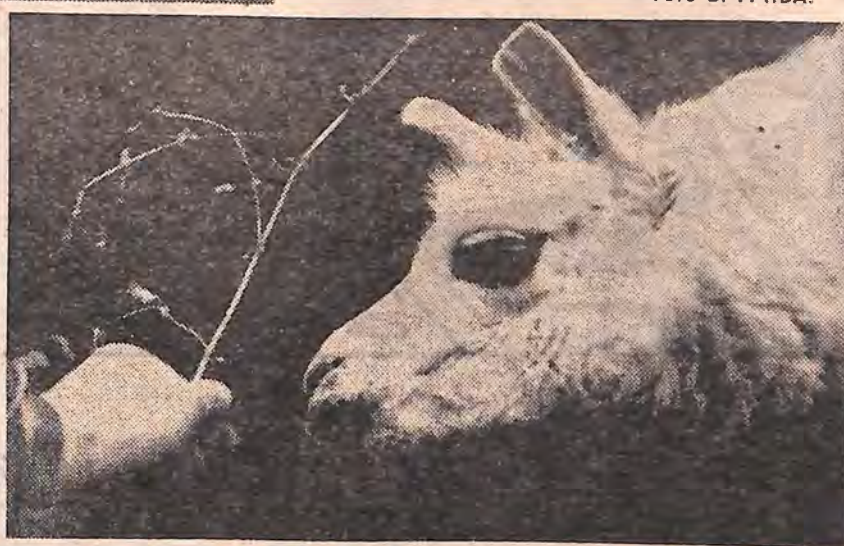
КОЛИ ПОІДЕ ЦИРК...

Ще день Московський зоопарк буде у нас, в Кіровограді. Сотні дівчаток і хлопчиків зі своїми мамами й татами, бабусями й дідусями з 3 березня ось так захоплено могли спостерігати за мешканцями звіринця. Зовсім зблизька, скажімо, могли побачити справжнісінького слона. Не так часто доводиться спостерігати і самого царя всіх звірів — лева. Та й попугаїв, і тигрів, і вовків, і ламу...

Палкі прихильники спорту, а особливо боротьби, не відходили від ведмедів. Спортивні пристрасті тут не вщухали. А от мавпочки у своїх «кімнатках» найбільше любили займатися собою, як не старалися наймолодші відвідувачі їх хоч трошки від цього заняття відволікти.

А все-таки шкода, що зоопарк поїде. Бо зникне маленьке чудо...

Фото В. ГРИБА.

«Не стріляйте в райдугу»

Закінчився обласний тур республіканського конкурсу по створенню сценаріїв для дискотек, клубних віталень, вечорів відпочинку молоді, присвяченого 70-річчю Ленінського комсомолу.

Конкурс проводили управління культури обласного комсомолу та обком ЛКСМУ.

Першою премією удостоєний сценарій «Простіть мене, або Сповідь людини, що покинула Бать-

ківщину». Автор — Т. Непом'яша, режисер і ведуча дискотеки «Олімпія» Кіровоградського палацу культури імені Компанієць.

Другою премією відзначено «Очі в цьому домі» Ю. Кузнецова та А. Гаусмана зі Світловодська та «Творчий вечір поета-земляка, члена Спілки письменників СРСР В. Гончаренка». Автор — Є. Железняков, працівник «Кіровоградської правди».

Третя премія — у сценаріїв «Не стріляйте в райдугу» Д. Ткаченка, керівника молодіжного об'єднання «Союз» Кіровоградського вищого льотного училища цивільної авіації, та «Перехрестя» О. Середи, інструктора обкому ЛКСМУ.

Перші три з перелічених тут сценаріїв направлені на республіканський конкурс.

Л. ЛУБЯЩЕНКО.

Пам'ять
житиме

Останнім часом в обком комсомолу, редакцію газети «Молодий комунар» надходять пропозиції, побажання про увіковічнення в області пам'яті загиблих воїнів-інтернаціоналістів. Бюро обкому ЛКСМ України підтримало ініціативу Кіровоградського клубу воїнів-інтернаціоналістів про спорудження в Кіровограді пам'ятного знака воїнам-інтернаціоналістам всіх поколінь.

Обком комсомолу, редакція газети звертаються до комітетів комсомолу, комсомольців і молоді, воїнів-інтернаціоналістів, ветеранів Великої Вітчизняної війни, всіх, хто хоче допомогти цій благородній справі, ЗРОБИТИ СВОЙ ДОБ-

РОВІЛЬНИЙ ГРОШОВИЙ ВНЕСОК НА РАХУНОК № 001700504 В ОБЛАСНОМУ УПРАВЛІННІ ЖИТЛОСОЦБАНКУ СРСР З ОБОВ'ЯЗКОВОЮ ПОМІТКОЮ «НА БУДІВНИЦТВО ПАМ'ЯТНИКА ВОІНАМ-ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТАМ».

19 березня 1988 року

ДОБРИЙ день, шановна редакціє! Пише вам гідробіолог із м. Світловодська Т. Дудник. Я дзвонила до вас з приводу публікації про Південний Буг «За здоров'я праслав'янської ріки» (номер за

гах, від цього не краще. А про так званий «малі ріки» й говорити годі. Їм не легше... Тепер — про екологічну експедицію на Дністрі. Її проводять учасники інтернаціоналу імені Че Гевари Тернопільського ВО «Ват-

молдавські вчені. Але більшість, як і раніше, складали «природолюбів з власної ініціативи»: студенти, робітники, вчителі з усієї країни. За 3 роки в експедиції побувало близько 400 ен-

Учасники експедиції, роз'їхавшись додому, проводять подібні експедиції там. А головна нагорода — задоволення від усього побаченого і зробленого. Розповідаю про все це, маючи в думці й обласну

Вінницької та Миколаївщині. Все це треба зберегти зараз, бо завтра може бути й пізно... Тому цілком підтримую прагнення гайворонців та редакції газети.

них органів, аби до забруднювачів було вжито дійових заходів впливу. Інакше ентузіасти благоустроюватимуть береги, а підприємства, колегоспи — губитимуть їх. І справа може бути погубленою в зародку.

І ще одне. Головним, на мій погляд, для учасників операції «Південний Буг» повинні бути не обіцяні нагороди та цінні подарунки, а радість від спілкування з природою, почуття господаря і ще щось, чому назва одна — любов до землі батьків.

Т. ДУДНИК.

м. Світловодськ.

«ДНІСТЕР» — «ПІВДЕННОМУ БУГОВІ»

січня ц. р.), обіцяла повісти про природоохоронну міжреспубліканську громадську експедицію «Дністер», у якій і сама брала участь у 1987 році, роблю це нині.

На жаль, сьогодні вплив людини на природу носить частіше негативний характер. Перегороджують річки, штучно змінюють ландшафти. Коли досягненнями прогресу користуються бездумно — наслідки дуже сумні. З преси ми добре знаємо про екологічне становище Байкалу, Ладоги, Азовського, Чорного морів, Катуні... А от про рідні українські річки, піддані згубному антропогенному тискові, відомо не дуже багато. До таких в першу чергу належать Дніпро, Дністер, Південний Буг, Сіверський Донець. До часу мовчання огорнуто поступове погіршення їхнього «здоров'я». Ні річкам, ні населенню, яке проживає на бере-

ра», схвилювані різким забрудненням річки, особливо за останні роки. Експедиція має за мету привертати увагу громадськості, радянських і партійних органів до Дністра. В 1986 році експедиція пройшла вздовж майже всієї ріки. Зібрано фактичний матеріал про найбільш забруднені місця. Наступного року в експедиції «Дністер-86» взяли участь львів'яни, кияни, москвичі... Про експедицію заговорила преса.

Зібрано інформацію про стан берегів, рослинного й тваринного світу, проведено кліматичні дослідження, агітаційно-пропагандистську роботу серед населення. Організовано декілька суботників по ліквідації на березі звалищ сміття. Члени експедиції відвідували історичні і культурні пам'ятні місця, знімали фільм.

В похіді «Дністер-87» взяли участь співробітники МДУ, ОДУ, КДУ,

тузастів. Як же все було організовано?

Експедиція тривала 3 місяці за «вахтовим» методом. Заздалегідь було складено графік руху, вказано місця зупинок, де можна було зустрітися, зійти в разі потреби із маршруту.

У листопаді 1987 року в Одесі відбулася обласна науково-практична конференція, на якій було прийнято конкретні рішення для захисту Дністра. Певно, не останню роль у її успіху зіграла експедиція. Найголовніше — це те, що вона сколихнула громадськість. До «безголового» господарювання байдуке ставиться нині шораз менше людей. Агітаційна робота серед місцевого населення Придністров'я теж дала наслідки. Потім, зібрано науковий матеріал, залучено до цікавого живого діла молодь. В експедиції брали участь жителі багатьох міст СРСР.

комсомольську операцію «Південний Буг». Дуже приємно було знати з газети, що у нас в області природоохоронний рух також існує. Сподобалося, як саме написано про Буг. Річку я трохи знаю, бачила її береги, скелі, рослинність на

На жаль, часто ми не знаємо, що робиться в Кіровограді для збереження чистоти атмосферного повітря, так само, як і про те, яким є його стан в обласному центрі... Про це можуть компетентно судити техніки-хіміки лабораторії контролю забруднення атмосферного повітря обласного гідрометеобюро Ірина ЛУНЬОВА та Лілія ЛІСНИЧА. (До речі, обидві — комсомолки, змагаються за почесне звання «Ударник комуністичної праці»). Того дня, коли наш фотокореспондент зробив знімок, аналіз, проведений Іриною та Лілією, засвідчив: рівень забруднення повітря пилотом та сажею вищий норми. Хто ж винен у тому? Найперше — промислові підприємства та комунальна служба обласного центру, яка не займається як слід прибиранням і миттям міських вулиць.

Контроль атмосферного повітря — справа потрібна хоч би тому, що розбурхусь нас від самозаспокоєності: мовляв, усе нормально, дихати можна. Отже, питання залишається: що буде зроблено найближчим часом в обласному центрі для забезпечення чистоти атмосферного повітря? Сподіваємося одержати відповідь на це і від керівників міської комунальної служби.

Фото В. ГРИБА.

У СВІТ ЗВІРИНИ І ЗЕЛА

Вперше в цьому році «Молодий комунар» і обласна рада Українського товариства охорони природи проводять конкурс-вікторину на природоохоронну тематику «У світ звірини і зела», в якій можуть взяти участь всі бажаючі. Звертаючись до читачів, ми розраховуємо, що участь у цьому змаганні посприє пробудженню інтересу до знань про рідну природу, про її багатства й проблеми. Можливо, ваші відповіді на запитання стануть тим словом, за яким настане черга живої конкретної справи, вашої безпосередньої участі в екологічних заходах.

Умови конкурсу прості. Проводитиметься він у три тури; в кожному з них увазі учасників буде запропоновано три запитання, на які треба підготувати лаконічні відповіді. Правильність їх буде оцінюватися за десятибальною системою. За гарно, з вигадкою виконане оформлення (ілюстрування) відповідей буде нараховано додаткові очки.

Переможці конкурсу визначатимуться за сумою очок, набраних протягом трьох

УВАГА! КОНКУРС!

турів. Тим, хто займе перші три місця, буде вручено грамоти редакції та оригінальні подарунки; учасники, які не займуть призових місць, але не відступляться протягом всіх трьох турів від боротьби, одержать пам'ятні грамоти. Термін надсилання відповідей — два тижні після публікації запитань.

Тим, хто надішле свої цікаві запитання для наступних турів, теж буде нараховано додаткові очки.

Запитання першого туру

1. Один із видів ссавців уперше був науково вивчений і описаний на території, що нині входить у Кіровоградську область. Коли і хто це зробив? Про якого ссавця йдеться?

2. На території Кіровоградщини росте напівпаразитична рослина, яка має цінні лікарські властивості. Ця рослина занесена в Червоні книги цілого ряду країн світу, а також деяких союзних республік СРСР. Назвіть цю рослину.

3. В далекій казковій Австралії є пам'ятник, встановлений людьми на честь непоказного сіро-коричневого нічного метелика. Що це за метелик і з якої нагоди йому така честь?

Нагадуємо, що відповіді на запитання першого туру слід надіслати не пізніше, як 2 квітня за поштовим штемпелем.

ПЕРШІ КРОКИ ЕКСПЕДИЦІЇ

А. ЧЕРЕНКОВ, ініціатор руху за оздоровлення Південного Бугу:

Комсомольці всіх областей, через які протікає Південний Буг, почали включатися в екологічну роботу. На жаль, робота посувається повільно, бо забруднювачі продовжують свою діяльність.

Що стосується Гайворонського району, то нині тут появилася з часу оголошення операції певні зрушення. Проводимо суцільну перевірку стану річкових берегів, до цієї справи причетно багато людей — від членів штабу операції «ПБ» до працівників райвиконкому. Наприкінці лютого відбулося засідання постійної комісії з охорони природи, в якому брали участь і члени штабу операції.

Т. ЩЕТИНА, другий секретар Новоархангельського райкому ЛКСМУ:

Певний досвід такої роботи, яка складає суть операції, у комсомольців району є. Ще восени спілчани районного центру, приміром, разом із працівниками сільського райкомунгоспу почали благоустрій пляжу на Синюх вихіді Новоархангельська, в сусідньому бору. Нинішньої весни справу буде доведено до кінця. Передбачається

також будівництво пляжу неподалік Торговицького мосту в Новоархангельську.

Не вперше займаються комсомольці та школярі району й садінням дерев. Вже замовлено саджанці в Умані.

Штаб операції «Південний Буг», який формується нині при райкомі комсомолу, вважає необхідним добуватися очищення річки Синюхи від водорослей, латаття, здійснювати контроль забруднювачів. На жаль, ця робота поки що в самому зародку.

О. ВОРОНЮК, другий секретар Маловисківського райкому ЛКСМ України:

У нашому районі свого часу рух «голубих» та «зелених» патрулів набув неабиякого розмаху. Потім, на жаль, він почав потроху затухати. Тому одним із своїх найближчих завдань створення штабу операції «Південний Буг» при райкомі комсомолу вбачає у відновленні кращих традицій цього руху серед школярів району, пошук нових ефективних форм його реалізації.

Думається, що пробудити громадськість — це вже чи не половина справи. Але разом з тим треба подбати і про «матеріальну базу» для участі комсомольців у першому етапі операції. Якщо з лопатами для висадки дерев проблем, скажімо, не передбачається, то із саджанцями складніше. Зваживши наші можливості в цьому плані, ми вирішили провести масове висадження де-

рев на берегах річки Мала Вись біля с. Краснополки та на берегах ставу в с. Паліївці.

ПІСЛЯМОВА ВІДДІЛУ КОМУНІСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Маємо перед собою кілька повідомлень з районів, які засвідчують, що підготовка до залучення комсомольців та молоді в операції тільки-тільки зрушується з місця. Щоправда, майже всі райкоми та міськкоми у відповідь на запит редакції підтвердили, що згодні підключитися до участі в операції. Але, на жаль, у більшості районів та в Кіровоградському міському організаційних заходів поки що не розпочинали.

З огляду на це пропонуємо ентузіастам природоохоронної роботи, які живуть і працюють в Бобринецькому, Вільшанському, Добровеличківському, Маловисківському, Новоархангельському, Новомиргородському, Новгородківському, Новоукраїнському, Устинівському, Кіровоградському районах, самим звертатися у райкоми комсомолу до других секретарів і засвідчувати (усно або листовою) про своє бажання взяти участь в операції та внести свої пропозиції стосовно неї. В обласному центрі з цього питання треба звертатися до Другого секретаря міськкому ЛКСМ України. Ченаємо також наших листів на адресу «Молодого комунара». Нагадуємо, що головна умова операції — жива, неформальна турбота про сьогодні й майбутнє наших великих і малих річок.

ВЕЧОРІЛЮ. Вузькою дорогою між горами повільно повзла до кишлака автоколона. В кузовах грузовиків, супроводжуваних декількома «бетеерами», — олія, цукор, борошно, інші продукти. Був грудень 1984 року. Восьме число.

Капітан, котрий знаходився у першому «бетеєрі», отримав по рації повідомлення: на певному відрізку, як сповістили розвідники, дорогу замінували душмани. Глянув на сапера, молодшого сержанта Ігоря Чабанюка. Хлопець роздивлявся фотографію.

— Буде сьогодні тобі, Ігоре, морока з цими мінами, — відірвав хлопця від спогадів офіцер.

Той тільки стеноу плечима: мовляв, не звикати.

...Знешкоджені міни лежать обабіч дороги. Залишалося ще ліквідувати два заокеанські «гостинці», на які не скупився імперіалізм. У саперів закінчувався перекур.

— Хлопці, — звернувся до однослучивців Ігор, — я й сам справлюся, чого будемо всі ризикувати, — і рушив від гурту.

Міна вибухнула метрів за два від нього. Ніхто не сподівався, що остеронь, під каменюкою, сховалася смерть. Ігор якось наче здивовано глянув на товаришів. Хотів щось сказати, та не зміг. Через декілька хвилин на руках друзів він помер.

Капітан, змахнувши скупу чоловічу сльозу, пішов розмінювати дорогу сам. Через дві години продукти були доставлені в кишлак.

Наставала ніч.

(Рядки з листів однополчан І. Чабанюка).

* * *

Люда, взявши дома півмішка картоплі і ще щось із сільських гостинців, вирушила з Бобринця до Одеси. В гості до жінки свого брата, до Марини. Було дев'ятнадцяте грудня 1984 року.

Того дня, ввечері у двері постукали. Зайшли сусіди. Літня жінка щось хотіла сказати Марині і... сльози закапали з очей. З нею було троє військових. Непрохане горе ввійшло в їхній дім. Навіть маленька, півторарічна Оля Чабанюк, донька Ігоря, схлипувала, дивлячись на свою фотографію, пробиту осколками.

Люда і Марина дивилися на особисті речі, привезені солдатами з Афганістану. Годинник, листи...

Люда боялася сказати про все мамі. Та хворіла другий тиждень, злягла зовсім. Всі ці дні серце виривалося з грудей, а тоді — ступило каменем.

— Мамо, Ігор...

Серце матері, яке відчувало горе, на мить зупинилося. Підбігла донька, подала води.

Двадцять третього грудня вітер рвав волосся на головах колгоспників, друзів, знайомих. Була в риданнях Марія, молода одеситка, яка не дочекалася з небаченої нею війни свого чоловіка і яка в свої двадцять залишилася вдовою.

Пролунав салют, розійшлися люди...

Трохи більше, ніж через рік з'явився на кладовищі пам'ятник. З написом «Загинув...».

* * *

Через два місяці після похорон Ганна Дмитрівна Чабанюк злягла. Горе, яке спіткало матір трьох дітей, підірвало здоров'я. Потрапила в лікарню. Через місяць виїхала, попрацювала трохи і — знову лікарня. Коли трохи окріпла і можна було повертатися додому, лікарі завбачливо застерігали в довідці правління: цій людині, яка раніше порала групу корів, варто полегшити працю.

У колгоспі «Комінтерн» запитали Ганну Дмитрівну: куди ж вона бажає перейти від корів?

— Запропонуйте щось легше, — попрохала Г. Д. Чабанюк.

Легшим виявилося миття бідонів з-під долока. Справді, ця робота не так важка, як попередня — доярки. Однак, ніхто не подумав у той час, що до її місця від будинку жінки, яку підкосило горе, аж п'ять кілометрів. Хоча цю відстань долали всі трудівники не пішки, а автобусом, не врахував ніхто одного: що ж робити у ті довгі години Г. Д. Чабанюк, доки звільняться бідони? Марнувався час, який у селі ніхто не звик даремно витрачати. Доводилося чекати...

Пізніше дали групу телят. Стало ще

почесній варті. На граніті — матроси в бою. Ігор, серйозний і неначе в русі, взявся за гудзик піджака. Здається, він теж рветься в бій, до тих матросів на граніті...

Через декілька місяців після похорон Ганна Дмитрівна отримала листа від замполіта військового підрозділу, де служив Ігор. З нього й дізналися про повагу, якою користувався у товаришів по службі. Був комсоргом... Був представлений до нагороди... Був... Замполіт — капітан Сметана. Лист

Б І Л Ї

важче працювати. За що не візьмись — все вручну. Про полегшення, коли й заходила мова, ніхто з керівників господарства й слухати не хотів. Додамо — полегшення для всіх тваринників.

...Голова правління колгоспу Микола Андрійович Охріменко ще до зустрічі зі мною, ображено мовив у телефонну трубку:

— Приїжджайте, розберемося. Ох вже ці скаржники...

Ганна Дмитрівна й справді скаржилася. Але здебільшого не на те, що їй одній важко. Говорила за всіх працюючих. Що вони тільки по телевізору бачать, як в інших господарствах техніка прийшла на зміну ручній роботі.

— Ручна праця? — перепитав М. А. Охріменко, який до того приходу підготувався: був не сам, а разом з головою профкомом О. О. Дерев'янченком і головою зоотехніком А. Я. Бойченком. — Є, і буде ще більше. Ми взагалі плануємо потроху відмовлятися від механізації. Самі колгоспники цього бажають. На орендному ж під'язі — гроші для себе таким чином економимо.

На сільській споруді зустріли працівників ферми — Степана Безверхнього і Миколу Андрієнка. Степан не витерпів, востропів вила в силос, і, похукавши в замерзлі долоні, запитав:

— Скрізь тільки й чути: механізація... механізація... Що, знову до коней повертатимемося?

Засперечалися. Голова правління працює довести, що так для самих трудівників вигідніше в матеріальному відношенні. Ті відмовлялися: мовляв, важко.

Телятник Ганна Дмитрівна Чабанюк, Надія Митрофанівна Дибач, Ліда Яківна Ополонченко напередб'ї «роз'яснювали» М. А. Охріменку, як важко, тим більше — в холодні дні, вилами з копниці вергати соломку, носити і закидати на причеп багатокілограмові мішки. Зайве думати, що для жінок — це важка, навіть дуже важка робота.

Не будемо в деталях переповідати всіх подробиць розмов між рядовими колгоспниками і їхніми керівниками. Скажемо лише, якби не було труднощів, напевне, Г. Д. Чабанюк нікому б і не скаржилася на погані умови праці. Ще раз повторимо — не тільки власні, а всіх тваринників.

Говорити, як це дехто робить, що Ганна Дмитрівна «прикривається» своїм сином, котрий загинув у Афганістані, і вишукує собі всіляких «благ», значить, погрішити проти істини. Дбає вона за всіх колег, по-сільському хоче, щоб і в них було, як у «телевізорі». Тим більше, що колгосп має на своєму рахунку не один мільйон карбованців...

* * *

Тремтять материнські руки дістають зі шкатулки фотографії. На більшості — Ігор. Запам'яталися дві з них. На першій — хлопець у шкільному музеї Т. Г. Шевченка разом із своїм класним керівником і улюбленою вчителькою Катериною Іванівною Семесью.

— Я вчив Ігоря. Був тоді директором восьмичасної школи-інтернату, — розповідає Іван Трохимович Незолотенко, тепер директор третьої восьмичасної м. Бобринця. — Любив життя хлопець і — справедливість. У них, Чабанюків, почуття справедливості — риса родини. Люди вони добрі, дбають не тільки про себе, а й про всіх. Ігор загинув. Відстоював почуття справедливості в Афганістані.

Скучно говорив про колишнього свого учня Іван Трохимович. Відчувалося: не може спокійно й слово мовити педагог. Пізніше довідався: не один Ігор, а чотири вихованці І. Т. Незолотенка не повернулися з Афганістану. І всі вони — різні люди. Одні, як Ігор, носили дівчат під матроскою квіти, інші (хлопчак і хлопчак) могли в чиемусь саду «обчухрати» яблучно чи грушу. Але для Івана Трохимовича всі вони — його. Рідні вихованці.

На знімку — Ігор з дружиною Мариною у весільному вбранні біля пам'ятника Невідомому матросу в Одесі. Біля підніжжя пам'ятника — юний матрос у

віддрукований на машинці. Не думай, читаю, що сухо і офіційно писав капітан, мовляв, надіслав передрукованого листа. Пригадалась мені зустріч з одним офіцером, якому доводилося писати подібний лист. Він розповів: хвилювався, тремтіло серце і рука. Літери скакали. Дав передрукувати. Певно, капітан Сметана зробив те ж саме.

— Мріяв брат, — розповідає Люда, — стати моряком. Після восьмичасної поступив у Одеське морехідне училище. Приїздив і запитав: «Допомагаєш мамі на фермі без мене?». Коли ще дома був, завжди ходили на мамину роботу. Я — підмита, брат — носив воду. У дев'ятому класі збиралася я виходити заміж. Те «заміжжя» брат швидко викурив з голови. Серйозний він у нас. Справедливий.

...Знаєш, доно, сьогодні голова профкомом О. О. Дерев'янченко сказав, що ми дякувати повинні, що колгосп за свій рахунок поховав Ігоря, — тремтіли сльози на очах Ганни Дмитрівни.

* * *

— Не міг я такого сказати, не міг, — заперечував О. О. Дерев'янченко. — Говорив інше: що колгосп завжди допомагав матері Ігоря.

Колгосп допомагав. Тільки ж як? Траплялося, навіть після втручання райкому партії. Це тоді, коли просила Ганна Дмитрівна, щоб їй продали продуктів (гречки, яєць) на гостинець невістці, яка приїздила кожен рік в грудні до них, Чабанюків. Були й відмови. Останній раз Микола Андрійович Охріменко через необізнаність (!) сказав: «Хай Марії чоловік купує». Коли ж колгоспники падали, що чоловік єдиної невістки Ганни Дмитрівни — це її син Ігор, виписав яйця.

Необізнаність. Необачне слово. Що не кажіть, а воно, як осколок, ранило серце матері. Хочеться ще сказати: чи не вар-

то було б справді уважніше керівникам колгоспу ставитися до сім'ї воїна-інтернаціоналіста, не розкидатися необережними словами, які не забуваються? Навіть більше — обростають різними чутками.

Не буду вдаватися до узагальнень і перераховувати наявні сьогоднішні порахунки керівників «Комінтерну». Назву один лише з них: колгосп — поганий друг третьої восьмичасної. А саме з цієї шаленої черпає кадри.

* * *

Напередодні 70-річчя Збройних Сил у колгоспі відбувся урочистий вечір. Вистали з святом учасників Великої Вітчизняної війни, згадали полеглих на її фронтах воїнів. Ігоря Чабанюка, воїна іншої війни, не згадали. Можливо, чиясь забудувата рука не вписала його прізвища в список, а, може, не знали, як згадати.

Наступного дня до могили пішла мати. Впала на засніжену землю.

— Синочку, мій синочку...

23 лютого дві корзини квітів принесли учні третьої восьмичасної і колгоспники. Не всі забувають. Пам'ять живе.

Того ж дня Катерина Обод, класний керівник 6-го класу, своїм вихованцям розповіла про Ігоря Чабанюка.

Діти з цікавістю слухали розповідь вчительки, яка добре знала свого колишнього учня. Пізніше обладнали в своєму класі куточок про свого земляка-героя, шефствують над його могилою. Не забули школярі про Ігоря. Не забули і вчителі.

Пам'ятають воїна-інтернаціоналіста й колгоспники. Ровесники згадують, як разом ходили в клуб на танці, ганяли м'яч, Станіслав Ус, Віктор Гречаний, механізатори тракторної бригади № 1, обурювалися, що через неувагу забули згадати про Ігоря на вечорі, присвяченому 70-річчю Збройних Сил.

Коли я повертався з Бобринця, водій «уазика» голови колгоспу (на жаль, не знаю його прізвища), учасник Великої Вітчизняної війни повів мене на кладовище і показав могилу Ігоря. Біля підніжжя пам'ятника — квіти. Певно, ті, що поклали школярі.

Ще раз, проїжджаючи мимо хати Чабанюків, мені пригадалися тремтять руки Ганни Дмитрівни, її голос і очі, з яких ніколи вже не зійде туга. Жінка, яку колись вважало керівництво «скаржницею», виростила свого сина героєм. Гірше, що не всі пам'ятають про це, про її материнський біль. Біль, який стає ще більшим від непорозуміння.

Юрій ЯРОВИЙ.

м. Бобринець.

УРОКИ МИЛОСЕРДЯ

Добрі вчинки — самі по собі вже нагорода. Саме до числа таких вчинків, що заслуговують глибокої поваги, слід віднести ініціативу студентів лікувального факультету Львівського медичного інституту. У вільний від занять час вони приходять у будинок-інтернат для престарілих та інвалідів, щоб допомогти йому персоналу. З шестистот мешканців будинку-інтернату 230 прикуті до лож, хоч малою мірою може полегшити їх тілесні і душевні страждання — усе, що годиться хворим; перестеляють постіль, читають їм газети і журнали. Студенти своїм наставником С. О. Жернаковою допомагають зберегти зір хворим.

Мене щиро радує цей добрий почин, — говорить ректор Львівського медичного інституту професор М. П. Павловський. — Адже це справжній урок милосердя, якого так нам не вистачає сьогодні. Я думаю, справжнє милосердя — не менш сильна зброя, ніж скальпель.

На знімку: студентка 6-го курсу Наталія ОЛЕНЮК та інвалід 1-ї групи Віра БАВАН.

Фото В. КРИШТУЛА. (Фотохроніка РАТАУ).

19 березня 1988 року

НАС ПОДРУЖИВ АФГАНІСТАН

Із нагородного листа воїна-інтернаціоналіста
Юрія Покачалова:

«На території Демократичної Республіки Афганістан Юрій Покачалов перебував з жовтня 1984 року. Брав участь у 13 бойових операціях по знищенню душманських банд і формувань.

2 серпня 1985 року при десантуванні військового підрозділу в районі Хур-Кабуль заволодів обстріляним майданчиком приземлення. За наказом командира рядовий Покачалов автоматним вогнем забезпечив вихід підрозділу на потрібний рубіж.

14 серпня 1985 року при проведенні бойової операції рядовий Покачалов знищив групу душманів, які охороняли склад боеприпасів. Внаслідок операції було захоплено десять ракет типу «Земля-повітря-земля», іншу зброю, а також важливу документацію ворога...».

Із розмови з кореспондентом «МК»:

«Народився в місті Арциз на Одещині. Та все своє свідоме життя пов'язую з Кіровоградщиною, із Світловодськом, до якого мої батьки переїхали двадцять років тому. Батько — Олексій Олексійович — пішов працювати на завод чистих металів. Спочатку робітником, потім — майстром, начальником відділу. Батьківська любов до заводу передався й мені: відразу після школи потрапив до дев'ятого цеху центральної лабораторії метрології, згодом здобув спеціальність слюсаря контрольно-вимірвальних приладів. З тієї пори минуло вже п'ять років. У 1984—1986 роках в моїй біографії був Афганістан...».

Після демобілізації Юрій Покачалов повернувся до рідного підприємства, став кандидатом у члени КПРС,

очолив заводський, а згодом і міський клуб воїнів-інтернаціоналістів. Сьогодні Юрій Покачалов — гість тижневика. Йому слово.

Відразу після закінчення служби в обмеженому контингенті радянських військ я зрозумів, що Афганістан — це значно більше, ніж просто армійська служба. Для молоді вісімдесятих він став одним із важливіших рубежів, найважливішим іспитом. Афганістан подружив усіх, хто зустрівся й познайомився на його вогневій землі....

Так влітку 1986 року у колишніх воїнів-інтернаціоналістів й виникла думка про створення на заводі чистих металів клубу «Інтернаціоналіст».

До складу клубу увійшли тоді 22 юнаки, серед яких було чимало нагороджених урядовими нагородами: плаvelyник цеху № 8 Віталій Фірсов — медаллю «За відвагу», плавильник Ігор Анохін і апаратник

Ігор Давиденко — медаллями «За бойові заслуги», слюсар цеху № 10 Євген Глех — знаком «За розмінуння». Знайшлися надійні помічники (мене обрали керівником клубу) Сергій Язан, Михайло Лукін, Андрій Івалев.

Головним своїм завданням «Інтернаціоналіст» вважав військово-патріотичне виховання молоді, роботу по підготовці призовників до служби у лавах Радянської Армії. А вже через рік клуб був відомий не лише на заводі, а й за його межами. Воїни-інтернаціоналісти стали постійними гостями учнів середніх шкіл №№ 2, 3, 4, 10, інших підприємств міста. Все це сприяло вихованню у молоді почуття гордості за наші бойові традиції, почуття патріотизму та інтернаціоналізму. Члени клубу брали активну участь у підготовці і проведенні різноманітних вечорів, організації спортивного дозвілля старшокласників, інших заходів.

Це тривало майже два роки...

І ось у січні вісімдесятих восьмого ми прийшли до Світловодського міського комсомолу. Прийшли, аби вирішити питання про створення міського клубу воїнів-інтернаціоналістів. Навіть на міського, а районного. Адже бажаних було чимало — із сіл Подорожнього, Микільського, Андрусівки, Золотарівки...

Пізніше ми дізналися, що міськомкомсомолу вже думав про створення клубу воїнів-інтернаціоналістів. Проте чекав,

коли така ж сама ідея з'явиться і у самих інтернаціоналістів. Вважаю, те й прискорило наше взаєморозуміння.

На перших зборах клубу ми створили чотири сектори: житловий, який займатиметься вирішенням житлової проблеми сімей воїнів-інтернаціоналістів, культурно-масовий, спортивний, військово-патріотичний. Ці сектори очолили відповідно Олександр Ко-

вальчук, Олег Бондар, Олег Михайленко.

Робота кожного клубу оцінюється його добрими справами. Для нас такою справою стало відкриття музею воїнів-інтернаціоналістів, який розташований в селі Заріччя. Попереду — важливі задуми, серед яких і створення пам'ятного знаку воїнам-інтернаціоналістам, і відкриття клубу «Юний десантник» (його організатор Ігор Анохін вважає, що завдяки йому поменшає в місті «важких» підлітків), проведення спільних спортивних за-

ходів з школярами, адже контакт через спорт — один із найплототворніших. А ще хочемо створити власний МЖК, об'єднаний загін дружинників, товариство охорони пам'ятників.

Всі завдання — складні й важливі.

Але не забувайте, що вирішувати їх воїнам-інтернаціоналістам, тим, кого подружив Афганістан. А це вже пісправу...

Ю. ПОКАЧАЛОВ,
голова Світловодського міського клубу воїнів-інтернаціоналістів.

В Кіровоградській середній школі № 31 чималу увагу приділяють військово-патріотичному вихованню школярів. Шкільна дружина нині бореться за право присвоєння почесного імені воїнів-інтернаціоналістів, а один загін 7-А класу носить ім'я сфрейтора Юрія Заволоки, уродженця селища Цвітне Олександрівського району, що загинув в Афганістані. В школі буде створюватися музей воїнів-інтернаціоналістів.

На знімку: воїн-інтернаціоналіст Юрій ЗАВОЛОКА (фото з архіву).

«Якщо в мене народиться син...»

Два роки тому, 19 березня 1986 року, віддав своє життя за свободу і незалежність афганського народу воїн-інтернаціоналіст Василь Коваленко.

Афганістан. 19.03.86.

Прапорщик Дурнев не чув тріскоту душманських автоматів. Він поспішав на допомогу своєму товаришу Павлу Рожновському, коли відчув сильний поштовх, який кинув його на землю. Дурнев повернув голову, але того, хто стріляв, не побачив.

— Тримайся, старшина! — почув він голос сержанта Василя Коваленка. — Тримайся!..

Сержант кинувся до Дурнева, та ворожі автоматні черги не дозволили йому наблизитись до пораненого. Спрацювала солдатська кмітливість: кинув Дурневу плащ-палатку.

— Хапайся, Юрію!

Дурнев учепився за плаща руками й зубами. А вже за якусь мить прапорщик зрозумів, що, дякуючи Коваленку, врятувався від смерті.

Розповідає прапорщик Юрій Дурнев:

— Цього хлопця із села Липовеньок Голованівського району я довго не міг зрозуміти. Незграбний трохи, на перший погляд. А ось командири його розхвалювали. Досвід розвідника Коваленка навіть поширювали серед молодих солдатів, на комсомольських зборах постійно до президії обирали. Двома орденами Червоної Зірки був нагороджений. Я після першого ж бою теж відчув повагу до Василя — за мужність, сміливість, прагнення бути за приклад товаришам, за турботу про них.

Афганістан. 19.03.86.

«...Навіщо ви пішли у цей бій, товаришу старшина?» — кризь марево чув Дурнев голос Василя. Потім все закрутилося перед очима прапорщика і, наче вві сні, з'явився рапком цього фатального дня.

Ось вертоліт, взявши десантників, бере курс на Чорні гори... Знижуються... Незабаром — об'єкт... Розповідає Юрій Дурнев:

Того дня, 19 березня 1986 року, в один з кишлаків Кулудла (провінція Наргархар) із Пакистану прийшла душманська банда. Ми одержали наказ допо-

могти підрозділам Афганської народної армії.

Вертольоти приземлилися поруч з кишлаком. А далі... Дехто з нас навіть розгубився, адже таку величезну кількість душманів небагато хто бачив. Куди не поглянеш — всюди зелені, під колір березневої трави, халати, чалми, тюбетейки... У кожного бандита в руках зброя. Двоє з них прокрадалися до нас по сухому арику, лише спини було видно. І тут назустріч душманам ступив Василь Коваленко...

З останнього листа Василя Коваленка матері Зінаїді Федорівні:

«Мамо, за мене не хвилюйся. Наш обов'язок — виконувати усі накази Батьківщини, аби ніде не залишилось її ворогів. І ти повинна пишатися цим...».

Афганістан. 19.03.86.

По рації передали: «Потрібні померлі...».

Перед Василем — білий дувал, двері. Удар. Посеред двору сидить трое чоловіків, благають відпустити їх, доводячи, що вони мирні торговці. Але ж чим потрібна мирним людям зброя, яка лежить біля крипичі?

— Все! Хапаємо «духів» і відходимо.

Але знову почала працювати рація: «Допоможіть лейтенантові Красильникову».

Розповідає Юрій Дурнев:

— Ми побігли на допомогу. А потім Коваленко переважував мене. «Дуже переважуй, Василю», — благав я. І раптом у відповідь: «Немає більше чим...».

Хтось із десантників наблизився до нас і кинув свій індивідуальний санітарний пакет. Василь хотів підняти його — і впав, стискаючи в руці рятівну тканину.

Автоматна черга пробила його груди... Про це я дізнався вже в госпіталі. І довго не міг змиритися, як це так: я живий, а Василя більше немає... Коваленко віддав своє життя... За мене...

...Минуло року 19 березня старший прапорщик Дурнев, який нині служить в одному із військкоматів Талліна, приїздив до батьків Василя Коваленка. Він привіз їм улюблену пісню героя, одну з них, яка народилася на афганській землі:

...У солдата вечность
впереді —
ты ее со старостью
не путай.

З листа прапорщика Дурнева школярам Липовеньківської середньої школи:

— Він був чудовою людиною, яка завжди попереду, яка заради товариша робить крок під ворожі кулі... Таких людей, як Василь Коваленко, я, мабуть, вже не зустріну ніколи. І якщо в мене народиться син, — назву його Василем, а дочку — Василиною. Ім'я героя буде жити в них. Жити і виховувати...

О. ШЕВЧУК,
С. БОНДАРЬ.

с. Липовеньки
Голованівського району.

ШАПОЧНЕ знайомство — вам відомо, що це таке. Десь були в одній компанії, знаєш, як звати, де працює чи вчиться, можливо, й чим захоплюється, і якщо на якось грунті знаходяться точки зіткнення, то й телефон запишеш — раптом знадобиться.

Так було і в мене з Володею: написала репортаж, де й його прізвище промайнуло. Потім він передав у газету замітку. Коли ж недовго з'явилася готувати статтю на «культурницьку», як журналісти кажуть, тематику, згадала про нього як про єдиного знайомого учасника відомого мистецького колективу.

— Одинадцять років я в ансамблі ходив. А тепер здається, що між

ЧОГО молоді люди йдуть у релігійні секти?

Вже й не пригадаю, як ми з Сергієм (не раз він публікувався в «Молодому комунарі») за це питання зачепилися. Але пам'ятаю, що зачепилися. Сергій хоч і зауважив, що він — не «іхній», що в нього свої погляди, однак «іхню» теорію на відміну від лагідного терплячого Володі, котрий говорив, мов лікар хворого по руці глибоко, викидає з несподіваним для нашого не такою вже й шапочного знайомства запалом і на окремі мої репліки реагував так, ніби я ото щойно з дерева спустилася.

— Віра — це відхід од «раціо» і пошук ідеального. Дехто йде зара-

дищо у мирний час армія? Навіщо вчитися володіти зброєю?

— Щоб уміти захищатися в разі нападу. Не серед суцільних друзів живемо в цьому світі...

— Треба його міняти...

Співрозмовник постійно жонглював репліками «Про це теж у Біблії сказано», сюжетами й цитатами. Особливо налягав на «Імеючий уши да услышит» (на моє «не доганяю») і тишився з того, що я сятого письма не читала. Врешті повідомив, що я виступаю з позиції вульгарного атеїзму і замовк, пославшись на голодний біль від безплідної розмови.

МІРЕНЬ чи нудьга, можливо, додали й читача від цих записа-

тому числі й США, не зареєстрована в установленому законом порядку. Вважає реєстрацію зрадою слову божому, за що не буде спасіння, і діє конспіративно.

Ховається, значить. Боятися. А як же «життя без страху»?

Звичайно, в цій корпоративності криється й певна принагідність. Кругом так буденно, а тут темничість, неформальність, відчуття своєї значимості: як же, просвіщую темних. Певно, вабить і доступ до видань «із-за бугра», до чого, яку бачиш не те, що не читала, а й не бачила. От у мене й майнула думка: а чом би не видати доступними тиражами Біблійські міфи? Про «чужих» Геракла, Афіну, Андромеду, Ікара й Дедала і дити можуть вільно прочитати, приміром, у книзі «Міфи Давньої Греції». Знайдуть там навіть пікантну для середнього шкільного віку («Веселка» видає книгу саме для нього) інформацію про те, що еллінські, аерійний бог мав і дружину, і доводилося йому світу позашлюбних дітей. А біографії «наших» (як не крути, а Русь 1000 років християнська) «святих» — за сімома печатами. Ану, хто скаже, чому місце для роздумів поети називають Гефсиманським садом? Скільки разів апостол Петро відривався від Христа? Де на небі Віфлемецька зірка? Чому маємо доводитися про сюжет з чудовою пам'яттю літератури — Біблії, багато місць із якої, як відомо, через треті руки, а

Та не фабула «святого письма» на першому місці у віруючих, а сама віра. Віра — щось вічне, як сонце на небі, як зміна дня і ночі та пір року, і водночас незвичайно, здатне невідомо змінити життя, очистити його від скверни. «Хто вірить в Магомета, хто в Ісуса, хто в Ісуса» — згадаймо висоцького. Вірять в екстрасенсів, філіппінських лікарів, в карти, сні, гороскопи, в лінії на долоні, в Крішну гімалайську Шамбалу... Мені здається, слова одного сучасного поета точно передають стан душі, який тяжіє до містики, гонимий — мов «необжитий пустини» — не пострашені святині, хоча кості все сожжені.

Поділюся своїми спостереженнями щодо спалювання міфів до того, що могло б бути нашим реальним, не надуманим світом. Чи менш патетично — ідеями цінностями, у які можна було б вірити, які мали б викликати емоційне піднесення й відчуття цінності життя від причетності до них.

КОМСОМОЛ. Ватажками людей, резерв партії. Гарно задумано, гарно звучить. Насправді — кабінетні командири. «Знаєте — сказав колись секретарям перших дружин (тепер перших секретарів Ленінського РК ЛКСМУ м. Кіровограда Ю. Устиновський, — як це молоде називає? Піджакі!».

А ось запис бесіди з одного прокуратора Ю. І. Хилька (головістом В. Бабінцем з Кіровограда). Мені доводилося давати пояснення щодо відмови йти на військову службу (по-справі на хворобу): «Якщо ти пояснив, що раніше він постійно віддавав себе комсомольській роботі, однак усі оточуючі неували з нього за прямоту й правдивість. «Комсомольські секретарі нічим, крім балакання, не займаються» (дослівно).

Не всі. Не завжди. Є й протилежні прекрасні приклади. Але не більшість. Уже не більшість. Ховається від цього нікуди.

Всенародні свята. Перше травня (це навіть міжнародне). Кінцями року незадовго до цього вулиці в Тімірязєва (а може, й в інших) в кварталі обласного центру активісти дворянського комітету обходять двори і в наказаному порядку знімають гайно фарбувати ворота в зелений колір. І в який інший день тому пофарбувати ворота? Не паний? Заманете! Ах, зелений сад? Усе до кольору вашого саду? Розкажіть Кіровському райкомові, розкажете! Ах, до першого травня не встигнете, зможете лише в черговий. Тоді вже не треба, і вже з

ГЕФСІМАНСЬКИЙ САД

Один із тих, кого згадано в цій статті, говорив авторів: „Не треба писати, що я цікавлюся релігією, бо на мене скося дивитимуться“.

Спробуємо глянути прямо: де просто пізнавальний інтерес, де блукання в пошуку цінностей, де розгубленість (що, ясне діло, не кримінал), де порушення моральних норм, а де — закону...

тим часом і нинішнім — пріраа. Коли то воно все було...

«Гай-гай, де ж ви, мої молодії літа...» — таке дев'яностолітнє крещання нагадали слова й інтонації співрозмовника, котрому немає ще й двадцяти. Заводжу бесіду про спільних знайомих. Один із них у Москві видрукувався в книжці. Злегка докоряю Володі, що, мовляв, і він би міг, хоча б у газеті, та чогось не чути й не видно його...

— Я теж маю відношення до книги. Але вона не в Москві і не в Києві. І не за кордоном, — переклоплює мов запитання. — Це книга життя...

— Це, звичайно, метафора?

— Ні. Ця книга доступна кожному, хто захоче її пізнати. От ви б хотіли знати про своє майбутнє? Там про це сказано. Звичайна людина живе до ста років — а є ж можливість жити двісті, триста і ще більше...

— Ну, й хто ж забезпечить таке благо? І за які такі заслуги? І кому?

— Бог... Тим, хто в нього вірить.

— Ах, он воно що! Ти займаєшся богошуканням?

— Мені шукати не треба, я вже знайшов... Це дає мені можливість збагнути, що таке істина, що таке щастя... Воно — в любові. Треба любити всіх людей, і тоді забезпечити собі безсмертя.

— Любити людей добрих — гаразд. Але чому ж маю любити пидлюк, брехунів, зрадників? І де ж ті, хто вірою забезпечив собі як не безсмертя, то хай ті ж 200 років? Покажи хоча б одного! Ага, немає? Що ж це за віра, в правильності якої не можна перекопатися на практиці? І де ж той бог, коли він не дав про себе знати?

— Та ніхто ж і не довів, що його нема. От ви знаєте, хто створив світ? Вірите Дарвіну? І що буде з салом далі?

— Звідки ж мені знати? Не була при створенні присутня. Мене більше хвилює, як у цьому світі жити. Сьогодні, в цю хвилину, завтра. Та і якщо творець світу один, чому ж тоді так багато різних релігій і богів різні? А що буде далі — приблизно передбачити це допомагають досвід, історія, філософія, логіка, інтуїція, фантазія...

— Далі буде те, про що сказано в книзі: залишаться в живих лише ті, хто збагнув істину. Захочете — можете і ви мати спасіння. Різні договори про мир — даремні. Все одно невідворотна велика битва.

— Армагеддон, чи що? — проклінулося щось мені в пам'яті.

— О-о, така обізнаність...

Галантний жест співрозмовника це був, а не моя обізнаність. Інститутський курс наукового атеїзму, навіть складений на далекий від «державного» бал — сам по собі. Почерпнута з лекцій та брошур інформація про те, що в релігію вдаються найчастіше люди, що виросли в сім'ях віруючих, соціально пасивні, затуркані, — самі по собі. А Володя, котрий в ці пункти ніяк не вписувався, — сам по собі...

ди сексу. Є такі общини, де це не за розпусту вважається, а за служіння богу. А інші — заради спасіння, яке полягає в загальній любові і дотриманні біблійських заповідей. Не убий, наприклад. Не підніми меч, значить. Не здійснюй насильство. Чим погана релігія, яка це пропонує? Вона ж допомагає жити по совісті.

— А хто ж заважає жити по совісті без бога?

— Ніхто... Але ніхто й не доведе, що бога нема. Ні Дарвін, ні академік Опарін із його версією походження світу. А в Біблії все сказано. І про те, що коли тебе вдарять по правій щоці, підстав ліву... Не відплати злом на зло і тим сій добро. У це вірили багато великих людей: Толстой, Достоевський...

— Це значить, тебе б'ють, а ти терпи? Значить, коли на нас напали гітлерівці, не треба було захищатися?

— Не треба.

— Але ж вони прийшли не з добром, а щоб заволодіти нашою землею, щоб зробити з нас рабів! Прийшли вбивати!

— Той, хто вірить, смерті не боїться. Він живе без страху.

— А як же біблійські заповіді? Не убий! Приміром, один приймає смерть без опору і не старіється захистити ближнього — отже, тим самим сприяє його вбивству? От якби з тобою таке?

— Я б стукнув нападника. Але на-

них по пам'яті, (а якби викладених стенографічно, то б ще вигадливіших і населених різними персонажами) проповідей, що за багатьма ознаками підпадають під платформу так званих «свідків Єгови» — релігійної громади з керівним центром у Брукліні (США). Але ж є люди, які ковтнули ці ідеї без аналізу...

— У вірі людина знаходить відповіді на питання про походження світу, виникнення життя на землі. Без усякої науки — все, мовляв, у Біблії сказано, — роз'яснив уповноважений Ради у справах релігій по Кіровоградській області В. І. Левицький. — Ми говоримо: після смерті все, а для них — ні. Вони вірять у суд, воскресіння. У них зовсім інший склад душі, ніж у невіруючих. Духовне життя й спілкування «свідків Єгови» полягає в штудіюванні Біблії, обговоренні її і донесенні до нас «слова божого». Вони одержують нелегальними шляхами літературу з-за кордону, де, крім усього, містяться й випадки проти соціалізму, — журнали «Вартова башта», «Пробудись!». Наставники єговістів віруючим не рекомендують відвідувати кіно, дискотеки. Телевізор теж небажаний. Але якби там ішли релігійні передачі — сектанти обома руками за! А так по транзисторах слухають. Сповідують неутручання в політику — не голосують на виборах (сатаністські бюлетні, кажуть); деякі відмовляються йти в армію. Ця релігійна громада у нас, на відміну від інших країн, у

19 березня 1988 року

вами по-іншому говоритимуть! На адміністрацію викличете — і... Штраф... На роботу повідомимо...!

Лише через піароку я випадково дізналася, що Кіровський райвиконком вирішив і «відзначити свято», і заодно... завдати нищівного удару по злочинності. Червону фарбу, якою пілміста досі ворота покривало, виявляється, крадуть на «Червоній зірці». А зеленої — ха-ха! — на підприємствах міста — ага! — немає!

Відсвяткували, значить. Тепер давайте спробуємо завершити добре земне діло. Наприклад, зробити внесок у Фонд миру чи Дитячий фонд імені Леніна.

Кіровоградці О. Левандовський та Г. Щербина (це лише недавні випадки), пропонуючи газеті свої статті, просили гонорари за них відправити у названі фонди. Дзвоню у бухгалтерію видавництва «Кіровоградська правда», уточнюю, як це оформити. «А яку суму? — питають. — Банк не приймає, якщо менше двадцяти п'яти карбованців, не хоче з дрібними морочитися».

Ну, та це банк встановлює нашому патріотизму й благодійництву ніяку межу в чотирьох. Той же Кіровський райвиконком куди по-благиліший. «Скільки можете, дамочко, — скромно опускали вії два представники квартального комітету, які кілька місяців тому ходили по центру Кіровограда, а може, й ще десь. — Хто руб, хто три дає. Скільки не шкода. У нас же план, розумієте!».

План по Фонду миру, розумієте! План по добровільних внесках, усіх!

Крім ідейних, є ще естетичні цінності. «Чи спасемося культурою?» — запитувала наша газета кілька номерів тому. А я з вашого дозволу хочу взнати інше: чи врятуємося від культури? Не від року, брейку і... — дозвола чого ще там списи ламають? — а від корозного традиційного мистецтва, яке... Знову повернемося до свята.

До нашого Дня преси. 5 травня минулого року журналістів, видавців, друкарів запросили на урочисте засідання в театр імені Кропивницького, після якого мав іти спектакль «Березова гілка». Щоб зал не з'яв дірками (наш-то «цех» невеликий), його довантажили студентами. Добросовісно відповідавши годинку-другу, вони після заключних оплесків рушили до виходу, а в їхньому потоці й ми з колегою. У фойє застали зовсім не святковий вереск. У чому справа, зрозуміли, подавши жетони гардеробниці. «Я вам одягу не видам! Сказано — молодіжне не випускати! Щоб на спектакль zostалися!».

Ми з приятельською відчули себе, як мухи між подвійними рамами при закритих кватирках. «Он із Ленінського райкому стоять — їм докажуть, що ви цей спектакль уже бачили! Мені все одно — з газети ви чи ні...».

Нам, зрештою, вдалося вирватися. А студентам — ні. І їх «охопили» мистецтвом...

Через який телескоп розгледити тут ідеали? А це ж не епізоди, це наше щоденне, щохвилинне життя...

А ЧЕРЕЗ який телескоп розгледити світлі ідеали в тій же егівістській вірі, що лякає нас апокаліпсисом? Ви знаєте, — зауважив В. І. Левицький, — люди у масі своїй з недовір'ям і зневажливо ставляться до сектантів. Кажуть, що з тими штундами зв'язуватися».

Та ж зв'язуються. Навіть на шкоду собі. Приміром, новоукраїнець С. Корицький з мотивів віри відмовився служити в армії. Мовляв, тоді йому не потрапити в тисячолітнє царство після перемоги Єгови над Сатаною. Однак те благоденство ще о-он де, а колонія за порушення закону про загальний військовий обов'язок — ось вона.

І з Армагеддоном неув'язочка виходить. Завідаючий обласним будинком атеїзму П. М. Дмитренко повідомив, що верховоди свідків Єгови уже визначили точні дати кінця світу для грішників. Дев'ять разів. З 1975 року, правда, остерігаються це робити. Може, перебувають? Бо щодо «непротівленія злу» вже перебудувалися. «Вар-

това башта», 1980 р.: «Військовий обов'язок і служба в армії — не біблейська проблема, а особиста справа кожного християнина».

«Свідки Єгови» новоукраїнці П. Будинкевич, В. Ігнатюк, А. Мошняга, Г. Яцик, М. Іванусь, О. Яцик, І. Яцик минулого року відмовилися підписатися під Відозвою Миру. Цілком «неозброєною», ясна річ. Це в той час, як їх бруклінський наставник «Пробудись!» ще за шість літ до того зауважував: «У зв'язку з тим, що злочини й насильство постійно посилюються, то цілком можливо, що деякі християни задумуються над тим, чи не слід приготуватися до захисту від можливого нападу».

При всьому відчуженому ставленні мас (в тому числі й православних віруючих) до сектантів іноді все ж почуєш: «Вони там не курять, не п'ють, живуть праведно, стримано». Може, дехто так і живе. Ну, а дехто... «Свідок Єгови» В. Вітчук з Кіровограда прокривав на «Червоній зірці». Його одновірці П. Зінкевич з Олександрійського району та І. й К. Фермани з Кіровограда гнали самогон. М. Залухляк із Сальківського Гайворонського району сів за кермо в нетверезому стані, оббирав односельців: за вже оплачену ними оранку городів вимагав ще й на могори... М. Костючек із Гайворонського району разом з братом Федором, теж єгівістом, у післявоєнні роки сприяли оунівським бандитам, котрі катували і вбивали людей. Брати П. і М. Костючки, їх родич С. Костючек, і тихцем, і відкрито «закладали за комір». Піячили навіть у Гайворонській райлікарні, де лежали на обстеженні. Відмовлялися від армії нібито через хворобу, але їх визнавали придатними до служби.

— Знаєте, — сказав П. М. Дмитренко, — якою недугою деякі єгівісти пояснюють «неможливість» служити в армії? Нічим нестриманим сечі. Іди знай, чи він справді хворий, чи зумисне зіпсував постілі...

Такий конфуз, вибачте. Куди ж ото бог дивиться, що за ревно служіння собі не зціпить свідків своїх від такої «стидної» болячки...

А це що за діла? Як там у біблейській заповіді — «не прелюбодій»? У виданій же 1982 р. в США для свідків Єгови книзі «Вери все найкраще від своєї молодості» аміщені, скажімо, розділи «Чи є сенс у статевої моралі?» і «Мастурбація й гомосексуалізм». Якраз те саме, за що, згідно з Біблією, господь спалив міста Содом і Гоморру...

ЦІКАВО, а чи знає про це мій знайомий Володя? Міг би знати, якби прийшов свого часу до П. М. Дмитренка, як домовлялися через батьків. Вони з'явилися, стурбовані поведінкою сина: говорив про бога, зникав з дому, інститут запуску... «Могли б ми, — говорить П. М. Дмитренко, — якби прийшов, поклопотатися про те, щоб він ліквідував академзаборгованість (за це відраховували). Адже ж інші здавали хвосты»...

Очевидно, така рішучість педінституту була підігріта «новинсю» про те, що Володя «попав у секту». Під час його перебування у вузі, між іншим.

П. М. Дмитренку говорили, що знайомі Володі пов'язують це його контактами з «якимось борода-тим». Не виключено, що то О. Балінець, котрого Сергій рекомендував як «теософа і богослова» і пропонував поговорити про сектантство з ним. Я б і не проти, але якби спокійно, а він так кричить...

Ну, й трохи для розрядки (але не анекдот):

...Коли у Вольтера запитали, які в нього стосунки з богом, чи не виявляє він до бога неповаги, він стелу плечима:

— На жаль, багато хто помітив протилежне. Я богу кланяюся вже кілька років, та на жоден мій найважливіший поклон він мені ще ні разу не відповів...

Для чого це пишу! В надії, що «имеючий уши да услышит».

Н. ДАНИЛЕНКО.

КОМУ потрібні сьогодні політичні дискусійні клуби? Молоді — в першу чергу. Вона найактивніше шукає і, не знаходячи, обурюється. За цим переважно приходять жага пізнання. Її певною мірою й задовольняють згадані клуби.

Зазначимо як факт, що окремо взятий індивід розібратися в суті бодай побутових проблем уже не може. Антивна ж участь його в роботі згаданих клубів в поєднанні із вдумливою самоосвітою навіть за обережних припущень формує в ньому таке реальне нині поняття, як нове політичне мислення. Винористовуючи принципи й методологію останнього, легше розставити крапки над «і» і в побутових, і в світосприйнятєвих питаннях. Першість тут мають тримати і переважно тримають лідери, власне керівники таких політичних дискусійних клубів для молоді.

Спробою пошуку й визначення загальних рекомендацій за підсумками першого етапу експерименту по збагаченню змісту форм і методів роботи політичних дискусійних клубів для комсомольців і неспілкової молоді і став

ТЕСТ НА ІНТЕЛЕКТ

● «НЕВУ» ПЕРЕДПЛАТИВ НА ЦЕЙ РІК ЗАРАДИ «РОМАНУ ПРО ДІВЧАТОК» В. ВИСОЦЬКОГО ТА ФАНТАСТИКИ СТРУГАЦЬКИХ. У ПЕРШОМУ ВЖЕ ОБМАНУВСЯ...

● «Я ЗНАЮ ВИКЛАДАЧА СПТУ, КОТРА ДЛЯ ВЛАСНОЇ ПОПУЛЯРНОСТІ ВИЧИПА СКЛАДИ ВСІХ ВІТЧИЗНЯНИХ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНД!».

● «РАЗОМ З РЕПРЕСІЯМИ БУВ ДНІПРОГЕС!».

недавній обласний семінар керівників таких клубів, проведений обласним будинком політичної освіти обкому Компартії України та обласним комітетом комсомолу. Протягом трьох днів його учасники не лише слухали лекції відповідальних працівників партійних та радянських органів, але й стали учасниками нових дискусій та розмов з названих питань. Очевидно, цікавіше буде не лише підбити підсумки семінарові, але й спробувати відтворити атмосферу пошуку, що ми й зробимо стисло з одним уточненням: на увагу заслуговували не стільки прізвища, стільки думки, що висловлювалися, а тому у викладі прізвища опускаються.

— Нас у клубі небагато, всього 20—25 членів, але все одно на всі їхні питання вичерпною відповіді дати я не можу. Знаєш не вистачає, я не відчувую міцної методологічної основи. Ту ж музику хоч би взяти — завіди діставати записи, інформацію про виконавців? Ми свого часу захоплювалися твістом, але ж гоніння були саме тому: через відсутність інформації — що це за танці і чи потрібні вони нам. Я впевнена, що істинних знавців музики серед пропагандистів немає або їх одиниці.

— Чи вважаєте ви, що керівники клубів у нас погані?

— Малоосвічені — так. На семінарі я побачила лише кількох людей, яким, відчувалося, є що сказати своїм слухачам крім того, що ті й самі знають...

— А честюлюбство? Не має воно спонукати самих пропагандистів до глибшої самоосвіти? Я знаю викладача СПТУ, котра для власної популярності вичила склади всіх вітчизняних футбольних команд! Це приклад, а форм — сотні.

— Ми звикли для самовиправдання посилатися на дефіцит вільного часу, а це відчутно підриває авторитет...

— Варто почати. Ось я вирішив, скажімо, побільше дізнатися про рок. Так я ж знайшов, вважаю, цілком достатню літературу навіть для того, щоб відкрити очі на це поняття і своїм слухачам. Зрештою, в кожному районі можна знайти спеціалістів. Але для цього треба шукати.

Усього знати не можна, а от головні принципи мають бути пропагандистів відомі. Ось про академіна Сахарова дехто зі слухачів беріг «на записку» питання. А мені досить знати про нього взагалі, а не куди він подорожує в даний момент. Догмами довго не переконують, бо вони не прогресують. У музиці — також. Питайте у хлопців і дівчат не соромлячись, де ж вони дістають «ту» музику, говоріть з ними на рівних, а не весь час, наче з трибуни. Назви ансамблів та їхні склади — минуле, а от нетлінні речі варто пізнати для себе і пропагувати слухачам. Музика хай стане приводом для серйозної розмови. Тут би й поговорити по душах, запросити «неформалів»... Можна не приймати багато речей («гірших за пропагандисти» такий — «не буду, бо не люблю»), але амліо дискутувати необхідно.

— Вихід один — не залізати в дрібняцтво. Якщо взяти мистецтво — треба навчитися САМОСТІЙНО давати належну оцінку, без підказки й чийсь анотації. Без ярликів «можна» і «не можна» неважко тоді вийти на глибше — «потрібно» чи «не потрібно». Це й дає досвід спілкування.

— «Неву» на цей рік передплатив заради «Роману про дівчаток» В. Висоцького та фантастики Стругацьких. У першому вже обманувся... Може «Дівчаток»

проста, доступна, але ж що нового дала ця повість, крім бруду!...

— Але ж там життя! Дівчатка йдуть на панель не всі свідомо. Це треба приховувати? На протиправний вчинок часто штовхає елементарна необізнаність із життям...

ТУТ важливий підхід до розкриття теми. У переважній більшості наших людей абияк, скажімо, викликають обурення, бо саме так нам про них розповідають. А можна ж було б, як на Заході, смакувати подробицями! Тоді вже не чекай навіть розуміння — буде спокійне споглядання і навіть... захоплення. «Слизьких» тем для дискусій не варто лякатися, але тоді їх слід готувати особливо розумно. Секс? Так, але тільки як складова духовного виховання, а не милування фізіологією. Гучне це поняття, але дуже точне — класовий підхід: не просто висвітлення «білих плям», а пропаганда здорових, високих почуттів. Зникне наліт сенсаційності й із тематики 50—60-літньої давності. Репре-

сії! Але ж були одночасно з цим і нечужані здобутки соціалізму! Непростимо забувати.

— От для таких тем і потрібен спеціаліст. Ініціативна група клубу може їх знайти і запрошувати до роботи.

— Не забувати про принципи добровільності. У нас це багато дало (обласнепідстанція).

— Чи треба гнатися за масштабом?

— У нас дискусійні клуби поки що діють як форма комсомольського політнавчання (Ленінський РК ЛКСМУ м. Кіровограда).

— Ми провели вже чотири заняття. Все ще не визначимося: просто дискутувати чи такі вести політичні дискусії. Ініціативні групи потрібні, але наарад чи варто механічно вважати ці клуби елементом політнавчання. Списки розколюджують... (кіровоградський завод «Гідросила»).

— Ми створили клуб на базі єдиного крупного підприємства. Персонал переважно молодий, багато хто вже навчається в системі комсомольського політнавчання. Але це не гарантія безпроблемності (на що ми сподівалися). Догми застійного періоду це сковують людей. Більшість попередніх відсиджувалася, бо боялася бути осміяною. Тому не варто, вважаємо, робити клуби чисельними: навіть серед 20-ти активними все одно будуть у крашому разі п'ять-шість чоловік. Адже дискусія — колективний пошук істини, а не самоціль висловитися кожному! Є й інша небезпека — опозиція. Це — також ніби члени клубу, але вони приходять задля провокаційних питань і викличної поведінки. На жаль, їхній вплив досить відчутно позначається на активності роботи, тому питання можна зразу ставити прямо: або з нами, або — до побачення. Гостроти дискусіям ці люди не додають, а безпорадків — чимало. На наступний період, коли формуватиметься новий склад клубу, будемо принциповішими в добір активу, бо вже знаємо, хто є хто (ВО «Друкмаш» обласного центру)...

Семінар завершився. Хто з керівників що корисного почерпнув, стане відомо вже незабаром за наступними роботами очолюваних ними клубів. А поки що — враження організаторів зустрічі. Консультант Будинку політосвіти по комсомольському політнавчання В. Т. ІВАНОВ: «Відчувалася зацікавленість, бо допомогли активні форми роботи (крім обміну думками, була зустріч в ініціативній групі Ленінського районного дискусійного клубу, проведено аналізування і практичне заняття по формуванню нового політичного мислення тощо)». Інструктор ОК ЛКСМУ С. КАРАКУЛІН: «Семінар був першим, але вже знаємо, що не останнім. За їхню корисність висловились, здається, всі. Тут був такий розрив на керівників клубів, так що, вважаю, поводитися їм було чому. Присутні збагнули, сподівалося, що ніхто нічого їм не нав'язуватиме, форм роботи — зирема. У когось це буде своєрідний «12 поверх» із запрошенням спеціалістів і наступним інформуванням про підсумки засідань (як у Ленінському районі комсомолу обласного центру). У когось, як нині на «Гідросилі» та у ВО «Друкмаш» — засідання в системі комсомольського політнавчання. В Олександрійському клубі створено на базі районної ради молодих учителів, в Ісвоархангельському таким клубом керує другий секретар районного комсомолу... Пошун триває, але ще краще, що й робота — також».

«Молодий комунар» розповідатиме на своїх сторінках про будні перебування в комсомольському політнавчанні й масово-політичній роботі.

І. ІЦЕНКО.

НАША газета в минулому номері повідомляла про зустріч у клубі веселих і винахідливих студентів трьох кіровоградських вузів напередодні Міжнародного жіночого свята. Подаємо короткі нотатки члена журі цього змагання.

Весело. Та чи винахідливо?

Через десятиліття ми повернулись до цікавих, видовищних, гумористичних, інтелектуальних змагань юнаків і дівчат у клубі веселих і винахідливих. І хоч дехто скептично було сприйняв це відродження, але вже перші студентські КВВ по телебаченню розвіяли сумніви — житимуть вони, та ще й повнокровним життям. Згадаймо бодай останні телевізійні передачі КВВ: скільки гумору, іронії, сатири вихлюпнули вони! Яка гостра соціальна сатира звучала нерідко! Думається мені: саме гостра сатира в них відіграла не останню роль в тому, що в застійні часи «веселі молодіжні ігрища» зникли з нашого життя. Як і одеська «Гуморина». Як і надовго зникли з екранів телевізорів та сцен концертних залів артисти й письменники гумористичного цеху.

Відродився жанр гострого соціального фейлетону, відродилися улюблені народом гуморини (і не тільки в Одесі), відродилися клуби веселих і винахідливих. І напевно з захопленням сприйняли цю звістку студенти кіровоградських вузів торік. Перше змагання в листопаді виявило й ряд недоліків організації подібних заходів. Фоторепортаж, а згодом і відкритий лист переможців торішнього туру, студентів педінституту, наша газета друкувала з метою пропаганди цієї доброї справи та виявлення недоліків, аби позбутись їх на майбутнє.

І ось уже й березневий тур позаду. Як його оцінити? Врешті, кожен з учасників команд, кожен уболівальник зробив це сам для себе. Не збираюся бути категоричним, однак увагу хотілось би звернути знову ж таки на недоліки.

Іх, на жаль, було багато. І не тільки, як мовилось раніше, організаційних. Насамперед мало було гострого соціального гумору не тільки в експромтах (конкурс капітанів, розминка), а й у заздалегідь підготовлених виступах (привітання, домашнє завдання). Бракувало соціального гумору саме на місцевому, кіровоградському ґрунті. І хоча й прозвучав раз чи два Кіровський райком комсомолу, деякі промислові підприємства, але настільки це було невлучно й надумано, що жарт не сприйняли. Може, саме тому й намагались студенти розсмішити глядачів іншим методом, від якого явно відгонило несмаком. Маю на увазі «плоскі», вульгарні іноді жарти, жести. Відчувалось, що й члени команд не схвалюють такого гумору, але тут же не втримувались від солоних дотепів, від яких, чесно кажучи, опускались очі. Так, у привітанні майбутні льотчики справедливо дорікнули за минулорічний подарунок студентів педінституту — туалетний папір, — непедагогічно, мовляв (розтлумачивши чому: думаймо не тільки про форму, а й зміст—!!!), однак самі в домашньому завданні, в інших конкурсах подали приклад навпаки. Після кож-

ного такого «жарту» думалось: яке це має відношення до КВВ?

Далі. Журі в своїх оцінках справедливо відзначало низький рівень експромтів. Може й справді, гадалось, треба знайомити учасників змагання з окремими «несподіваними» запитаннями? Чи бодай трохи більше часу давати для підготовки? Бо сумно робилось під час виступів кісміців і педагогів у конкурсі «Як угнати за модою!».

Ще одне серйозне зауваження. Змагання в КВВ виявляють не тільки вміння учасників жартувати. Воно виявляє й інтелект, і громадянську позицію, і свідомість. Я особисто зробив печальний висновок після березневого туру. Справді, чи не сумним є те, що протягом чотирьох годин глядачі могли почути цитати з творів зарубіжної чи російської літератури, «побачити» Клеопатру, Жанну д'Арк, героїв зарубіжних детективів, «помилуватись» із бездоганної англійської вимови, яку демонстрували заподадливо чогось усі — все це могли бачити й чути глядачі, не було там тільки нічого, що має стосунок до рідної культури, нашого багатого й відомого усьому світові українського гумору. Звучало, правда, кілька фраз із уст майбутніх інженерів українською мовою, але як і в торішньому КВВ, ними було означено потворне в нашому житті. (Справді, хіба можна про таке соціальне зло, як самогеноваріння, в наших українських степах та горах російською мовою? Для цього саме раз українська!). Така свідомість, така позиція.

Окрім останнього, журі висловлювало свої зауваження в коментарях. Під час змагання. Не завжди зауваження влаштовували болітники. Мабуть, не слід дивуватись, що болітники не погоджуються з журі. Однак є ж і якісь межі пристойності. Нерідко їх бракувало — особливо боліникам курсантів КВЛУЦА. До речі, самі ж болітники КВЛУЦА й позбавили свою команду першого місця: вони в останньому боліницькому конкурсі до того захопились безпредметними й зовсім не дотелними балачками, що організатори КВВ змушені були заслонити перед ними завісу. А в результаті: справедливо найнижчий бал.

Кілька слів про організацію КВВ. З минулорічного досвіду було враховано лише один недолік: змагання проведено на нейтральній сцені — в будинку культури заводу радіовиробів. Але це внесло нові ускладнення: щоб здати одяг у гардероб, треба було вистояти не менше 40—50 хвилин; у тісних дверях до актового залу бажано потрапити на змагання готів були йти по чужих головах — давно такого стовпотворіння не бачив; мікрофони в залі постійно виходили з ладу й псували настрої команд, глядачам, журі. Як закономірність, до столу журі йшли записки від глядачів: «Напишіть обов'язково в газеті: як же можна з такою бридкою організацією показувати це видовище, тим більше безплатно!».

«Весело. Та чи винахідливо?» — так названо ці нотатки. Можна й навпаки: «Винахідливо. Та чи весело?».

В. БОНДАР,
член журі КВВ-88.

Наш консультпункт

Дорогі старшокласники! Перегортаю ваші листи і розумію, що ви не дуже уважно читаете нашу газету. Ми вже попереджували, що перераховувати всі вищі навчальні заклади України, як того хоче Катерина Б. з Кіровограда, ми не маємо підстави. Радимо тобі, Катю, чіткіше визначити своє бажання в оволодінні якоюсь професією, а потім звертайся за порадою до нашого консультпункту.

Подружкам Олі і Тамілі з Новоархангельського району подобається професія бібліотекаря, але навчатися вони хочуть не у вузі, а в училищі. Ми вже друкували адресу Олександрійського культосвітнього училища, де можна набутися кваліфікації бібліотекаря. Хто не встиг записатися, приготуйте записнички: 317900, м. Олександрія Кіровоградської області, вул. Діброви, 47.

В Олександрії знаходиться і педагогічне училище, де можна набутися спеціальності вихователя дитячого садка. Отже, Світлано Гонопольська з села Рівного Новоукраїнського району, запотуй до записничка: 317900, м. Олександрія Кіровоградської області, вул. Діброви, 21.

Валі Мелешкинй з Пішаного Броду Олександрійського району, яка мріє пов'язати своє життя з міліцією, радимо звернутися до київської Вищої школи міліції, куди приймають і дівчаток, але обмежено. Вища міліцейська школа МВС СРСР знаходиться за адресою: 252000, м. Київ, площа Брежнєва, 1.

Члеча, який не залишив ні свого прізвища, ні адреси, запитує: як стати будівельником? Пропонуємо після закінчення навчального року надіслати дошкідки за адресою:

316026, м. Кіровоград, вул. Червонозорівська, 23, СПТУ № 2 ім. Героя Радянського Союзу О. С. Єгорова. Телефон для довідки: 7-14-17. Будівельні професії можна набутися і в СПТУ № 9. Його адреса: 316017, м. Кіровоград, вул. Волкова, 15. Телефон: 3-15-32.

Закрійників готує СПТУ № 18, що знаходиться у місті Кіровограді, по Театральному провулку, 8. Поштовий індекс 316050. Друкуємо цю адресу для Валі Волошиної і інших випускників 10 і 8 класів середньої школи.

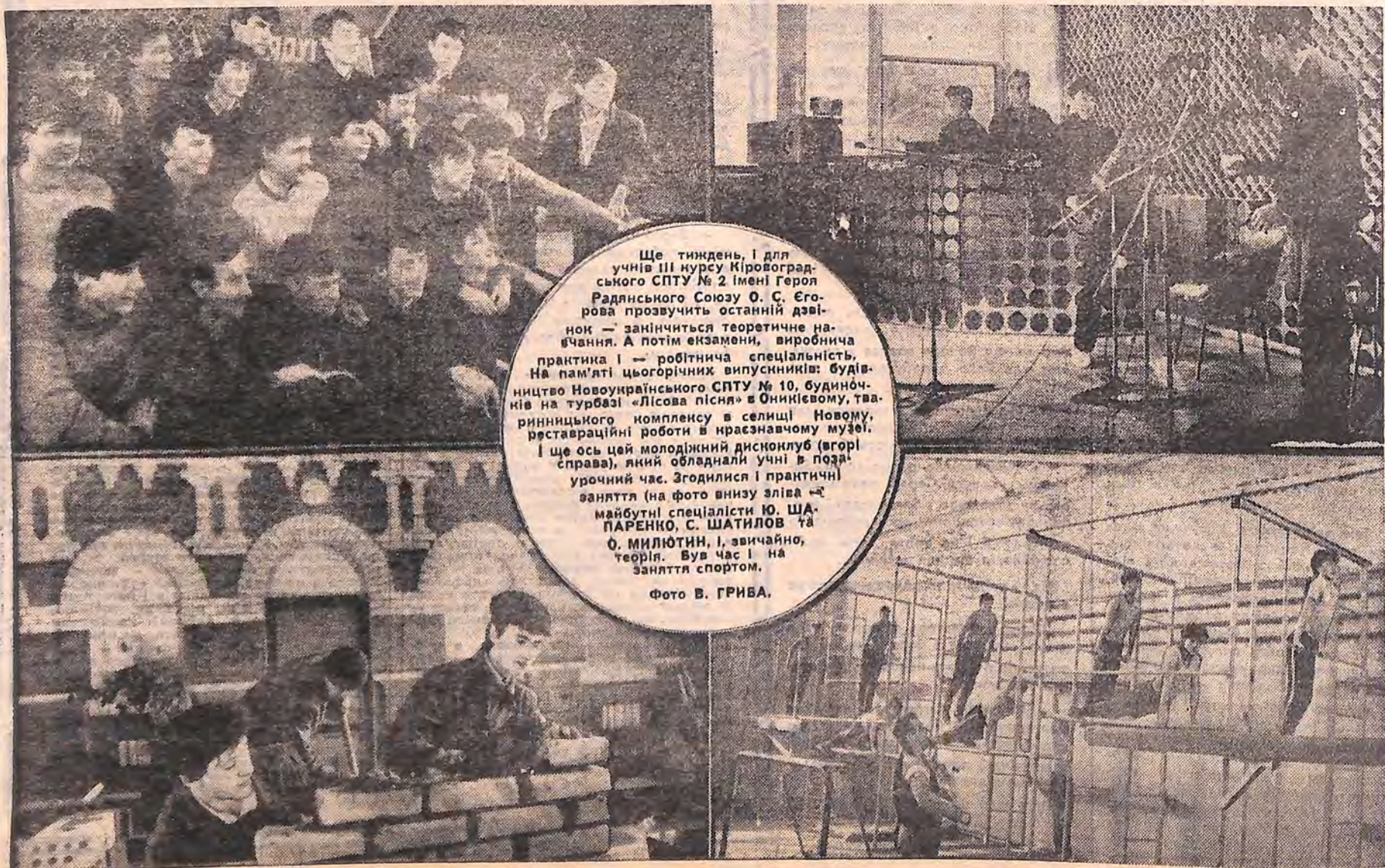
Оксано З. і Оксано К. з Гайворонського району, якщо вас цікавить училище, що готує кондитерів і знаходиться безпосередньо в Кіровограді, то його адреса: 316050, м. Кіровоград, вул. Гоголя, 125. Сюди теж можна вступати, маючи освіту за 8 і 10 класів.

Не зовсім чітко сформульоване питання про майбутню професію, якою цікавиться Валентин (прізвище не названо) з Добровеличківки. Якщо тобі хочеться мати справу з радіо і телевізійною апаратурою, вступай до СПТУ № 9, що знаходиться за адресою: 316013, м. Кіровоград, вул. Шатило, 4. Телефон для довідки: 3-51-93.

І нарешті відповідаємо на запитання Наталі А. В. з Кіровоградського району, яку цікавить професія артиста естради та кіно.

Вступай до Київського естрадно-циркового училища. Його адреса: 252135, м. Київ, площа Перемоги, 2. До цього закладу слід звернутися і Лілі С. з Добровеличківського району, яка хоче стати акробатом. Сподіваємось, ти займаєшся у спортивній секції, якщо оміряла професію циркового артиста?

Бажаємо успіхів. Пишіть нам.

Ще тиждень, і для учнів ІІІ курсу Кіровоградського СПТУ № 2 ім. Героя Радянського Союзу О. С. Єгорова прозвучить останній дзвінок — закінчиться теоретичне навчання. А потім екзамени, виробнича практика і — робітнича спеціальність. На пам'яті цього річчя випускників: будівництво Новоукраїнського СПТУ № 10, будиноків на турбазі «Лісова пісня» в Онисієвому, тваринницького комплексу в селищі Новому, реставраційні роботи в краснавчому музеї. І ще ось цей молодіжний дискотек (вгорі справа), який обладнали учні в позачурочний час. Згодилися і практичні заняття (на фото внизу зліва) — майбутні спеціалісти Ю. ШАПАРЕНКО, С. ШАТИЛОВ та О. МІЛЮТИН, і, звичайно, теорія. Був час і на заняття спортом.

Фото В. ГРИВА.

ОЧИМА НЕБА І ЗЕМЛІ

З пелюсткою цвіту на юних устах
Всміхнись нам, фантазіє, травня царівно.
Стає мені сумно, коли у містах
Дивлюсь на дерева, підстрижені рівно.

Чому у природи не вчиться було б
Нам завжди дзвінкого розмаю відверто?
Так де там! Під буднів безжальний шаблон
Ми й душу свою підганяємо вперто.

Серійні дороги, тривоги, туман.
Погодьтеся, літак — все одно ще не птиця,
...Цвіте неповторно у вазі тюльпан.
Та й той паперовий, якщо придивитися.

Кіровоградський поет
В. Гончаренко — член Спілки
письменників СРСР, автор чотирьох
поетичних збірок. Він — лауреат
обласної комсомольської премії
імені Ю. Яновського. В «Молодому
комунарі» вперше були опубліковані
вірші нашого земляка. В цій же
газеті він розпочинав свій шлях
у журналістику.
Зараз у видавництві «Радянський
письменник» знаходиться рукопис
нової поетичної збірки В. Гончаренка.
Пропонуємо увазі читачів поетичний
дорібок з майбутньої книги поета.

Повертаючись у майбутнє

Повертаючись у майбутнє...
Що зробити б для себе міг?
За минувшину і за сутне
Хай не буде блюзнірством сміх.
Повертаючись у майбутнє,
Загорнусь у зірчастий плащ.
За минувшину і за сутне
Хай не буде блюзнірством плащ.
У буденницькій круговерті
Я нарешті і сам збагну:
Все життя — це начало смерті,
Що не скажеш про смерть саму.
Знаю, квітню засяє простір,
Світло втиснеться середа...
...Я хотів би померти просто,
Як Григорій Сковорода.

БІЛІ ТЕРЦИНИ

Знов бачу в кінці сутемряви,
Як вітер зеленій траві
Вдягає сорочку білу.
Знов сонячний зайчик весело
Мене розбудив сьогодні.
Це — сина мого усмішка,

Про мене ніхто не скаже:
«Він лежма лежить, хоч міг би
Мету свою наздогнати».
Про мене зничев'я скажуть:
«Це той, що спішив за щастям
З заплещеними очима».
Про себе скажу на завтра:
«Я вчора робив дурниці,
Щоб виправити їх сьогодні».

ГАПУВАНКА ПАМ'ЯТІ

Ці найсвятіші руки мамі
В проміннях зморшок
дорогих.
І дві сльози моїх на них,
Які не випити устами.
Ці руки — ніби дві
розлуки,
Дві незвичайні рідні
муки.
Нічим уже їх не зцілити,
Як звук на порваній
струні.
Заплющу очі: бачу квіти
І руки мамині в трині.

Етюд останньої дороги

Стара на костур обпіралась,
Так не хотіла, опиралась,
Благала, щоб її лишили
У хаті рідній звікувати...
Зміїно зашипіли шини,
Ковтувши бабину слова.
Зміївся шлях курний до міста,
Змія струмка шугала в листі.
Зміївся усміх на устах:
«Бігме, якийсь дитячий страх.
Ну що ви, мамо, як же можна
Вже жити у халупі тій.
Та що ж про мене скаже кожний?
Оце директор! Це тютхті!
Єдиний син...».
«Не зможу, синку,
У богадільні жити».
«Ну от,
Знов за своє. Та у будинку
Вам буде добре. Мій завод
Побудував його на славу.
Ми для батьків на все ідем».
Вона підтакувала слабо,
Сльозу втираючи тихцем.
Летіла «Волга» в простір синій
Стрілою чорною, а ще
Стара схитнулася на сидінні
І впала сину на плече.
«Та що ви, мамо, схемніться! —
Він тряс її, — що за біда?».
Вона ж була, як мертва птиця,
Якій не треба вже гнізда.

Коли я біжу від нищості
У закут безсилля власного,
Чому ж не сплинує у відчай?
Невже наодинці з совістю
Пливаю, мов з небіжкою,
Яку тільки сам жахаюся.

Не хочу про тебе думати.
Хай шезне твій погляд в пам'яті,
Як промінь в розбитім дзеркалі,

Завтра в срібній брунці
Зачаюся листочком
На брунатній гілці.
Завтра стану тінню
Під крилом у птаха,
Що летить на обрій.
Завтра в пісні сонця
Одрвусь мовчанням
І у вечір кану.

Буваю німим до відчаю,
Пірнаю в бажання сліпе.
У ньому себе я втрачаю
І в ньому знаходжу себе.
Мов сном грішну душу вмиваю
І ніби ось так наязу
У кожній росинці вмираю
І в кожній росинці живу.

СКУЛЬПТУРА

Мороз вкривав іскристим пилом
Брунатні стрижені гілки.
Сніговика в дворі ліпили
Червонощокі хлопчакі.
Іх ватажок веселий здурю
Підкинув думку навісну:
«Давайте вилеємо скульптуру.
Таке робили у війну!».
...Дивились вікна помертвіло
В усі засвічені шибки,
Як пацани з відра щідили
На кішку струмені важкі.
Вода лилася кришталево.
Кришталь жаклиний лютував
І в панцир матовий миттєво
Живе створіння закував...
Ранкові промені неначе
Спіткнулись на порозі дня,
Де на майданчику дитячим
Стояла кішка льодяна.
Лежала з ковбаси шкурника.
Валявся поруч хліба кус.
І зуби шкірила Пушинка,
Мов усміхалася комусь.
Сміялась кішка так відверто,
Як не сміялась ніхто, мабуть.
І сміх той був страшніш від смерті!
Тому, що після смерті був.
А люди байдуже вітались,
Ішли спокійні і чужі.
Мов нічого нікого не сталося
Учора в світі чи в душі.
Лише двірник промимрив нишком:
«Оп'ять якийсь малюк забув.
Ще ж добра іграшка...» І кішку
В совок ногою сколупнув.

Опівночі музика

Опівночі музика тиха, мов сум
Очей твоїх, мила, до сизого світу.
Ім'я твоє світле, як подих, несучу.
Щоб завтра сховати у квітку розквітлу.
Опівночі музика пахне мені
Твоїми губами, волоссям і словом

Таємним, як місяць при білих вікні
В буйній бузку молодім, празниковім,
Опівночі музика, знаєте, це —
Неначе цілунка шотливого чудю,
І варто лише обернути лице,
Щоб той поцілунок відчувти.

МОНОЛОГ ДАЛЬТОНІКА

Мене ви можете корити,
що не святкую буйство травня,
Кому потрібні кольори,
коли життя таке безбарвне?
Ось ви думачите: квітник —
веселка пелюсткова ніби.
Але якби він тільки зник,
від цього світ не обіднів би.
Послухайте, адже доба —
не фурнітура кришталева.
Не бавтесь фарбами. Хіба
троєхли подум'я рожеве
зуміє розтопити лід?

...Цей світ, цей найскладніший
на білі й сірі розкладить
і буде жити всім простіше.

Розминнаймося із байдужістю.
Зрозуміймо ж що суть просту:
Щоб не змерла душа бездушністю,
Треба вірити в правоту.
І на смітнику зради-бруду
Зблисне іскрою каяття.
Во навіщо ж тоді луда сам себе
позбавляв життя?

ОЧИМА НЕБА І ЗЕМЛІ

Наїваності безмежний степе,
Коли іще були малі,
Дивились ми самі на себе
Очима неба і землі.
Нас поривання копіячі
В оману слези не вели,
Ми озирали світ в мовчанні
Очима неба і землі.
Дивились квіткою на квітку,
На зірку зіркою в імлі.

Зорили навесні і взимку
Очима неба і землі.
Щоб власний голос в комусь чути,
Пощо кричати про жалі?
Собою бути — значить бути
Очима неба і землі.
Хай досвід нам знання примножить,
Ми знаєм добре і самі:
Сліпий душею бути не може
Очима неба і землі.

І я чуттями обмілів.
Один, як сумнів проти ночі,
У зливні непотрібних слів
Свій спокій вартувати хочу.
Яку спокусу поборов,
Виходячи на марні лови,
Коли шукав свою любов,
Мов окуляри, що — на лобі
Бігме, провінція душі —
Це ще не старості загроза,
А збайдужіння вітражі,
Як скло, розписане морозом.

ПАГІНЕЦЬ У ЦІЛИНІ АСФАЛЬТА

Там, де клумби складають вірші
Про дорогу курну і сіру,
Я, корінням у землю вірши,
Роздираю асфальта шкіру.
Юна крона у вніс націлена,
Хочу неба і листя рій.
Є гадюка вузької щілини —
Найвірніший товариш мій.

Загудронені, забордюрені
Трави тільки в газон вилазять,
Никнуть, ніби старці облудені,
Орхідеї в бетонних вазах.
Ну а мимо йдуть закаблуки,
Віддзеркалюють авеню.
О яка це нестерпна мука
Слухати їхню цокотівню.
Стукотять про цові підосипи
І про лакові передки.
Іхні тіні короткі довші,
Ніж перекують язикі.
Кажуть, фразн манірно тухлі
Часто думка протухла родить.
Славлять брук гостроносі туфлі,
А самі тротуаром ходять.
Чобітки, черевники модняться
В зашнурованих добре лищах...
Ось чому мені дико хочеться
Босоніж поміж них пройтися.

Інформує Укоопторгреклама

ВЕСНЯНИЙ ДЕНЬ—РІК ГОДУЄ

А рік повернув на весну. Про це свідчить і календар, і погода. Дарма, що не зовсім розтанув сніг, а часом в'ється заметіль, саме пора подбати про садово-городній інвентар. Буде тоді і щедрою нива, і плодоносний сад, треба тільки докласти рук.

Магазини «Господарчі товари» споживчої кооперації пропонують:

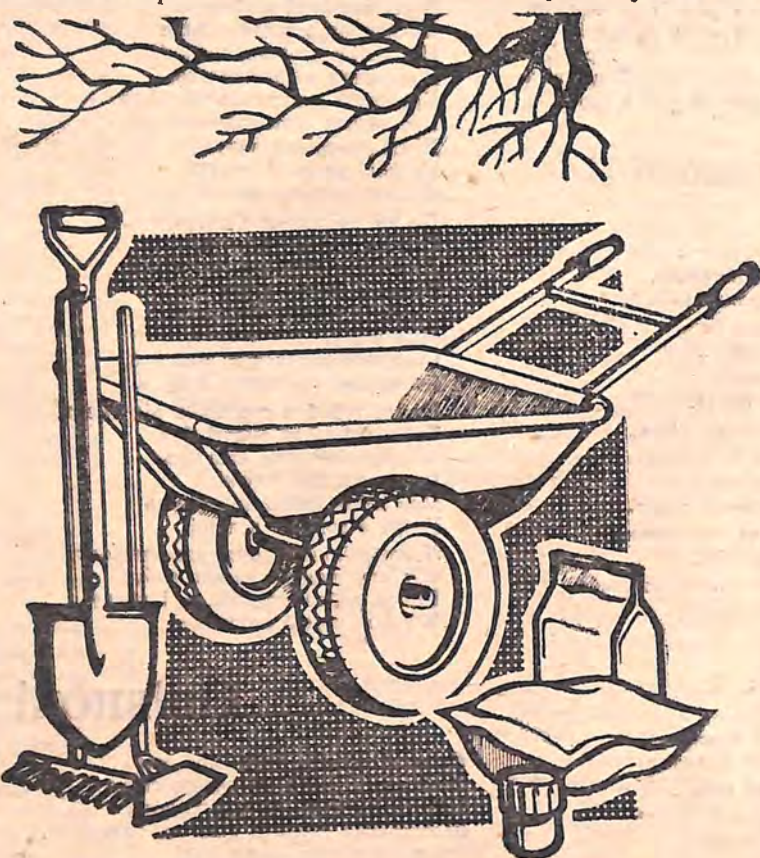
Для обробітку ґрунту і догляду за рослинами — копальні, совкові і універсальні лопати, лопатки, лопатки-грабельки, совки та вилки для розсади, садово-городні вила, розпушувачі, ручні культиватори, борони, сапи, мотики.

Для зрошення ділянок: комплекти для поливу, механічні насоси та шланги різної довжини, розпилювачі та розбризкувачі.

Для догляду за садом: ножівки складані, штангові та спеціальні для підрізування виноградної лози; ножі

для щеплення, секатори, садові ножі й ножиці; гілкорізи, плодознімачі та ін.

Крім того, вам запропонують вила

для навантаження соломн, сіна, органічних добрив; граблі, серпи, коси; молотки косовідбійні з бабками; косоклепки, мантачки, бруски для заточування кіс, сап та інший інструмент.

ВІТАМІНИ ДЛЯ РОСЛИН

Це, безперечно, мінеральні добрива. Своєчасно внесені в ґрунт, вони сприяють інтенсивному росту рослин, посилюють їх життєдіяльність. Крім того, мінеральні добрива змінюють ґрунтове середовище, що погіршує умови для розвитку комах-шкідників.

Правильний вибір мінеральних добрив — з урахуванням особливостей ґрунтів і потреб різних культур у поживних речовинах — допоможе вам зібрати багатий урожай овочів та фруктів.

Для удобрення ділянки, підживлення рослин на різних стадіях їх розвитку ви можете скористатися: карбамідом, сульфатом амонію, нітрофосом, суперфосфатом, діамфосом та іншими мінеральними добривами, а придбати їх можна у магазинах «Господарчі товари» споживчої кооперації.

БЕЗ ВІЗКА НЕ ОБИЙТИСЯ

З ранньої весни до пізньої осені потрібен він на присадибній ділянці. Господарський візок допоможе вам привезти ґрунт, мінеральні добрива, транспортувати овочі та фрукти, стане в нагоді при інших роботах.

Різні за конструкцією, вони зручні та практичні у користуванні, здатні перевозити вантажі від 50 до 350 кг. Радимо придбати візок.

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

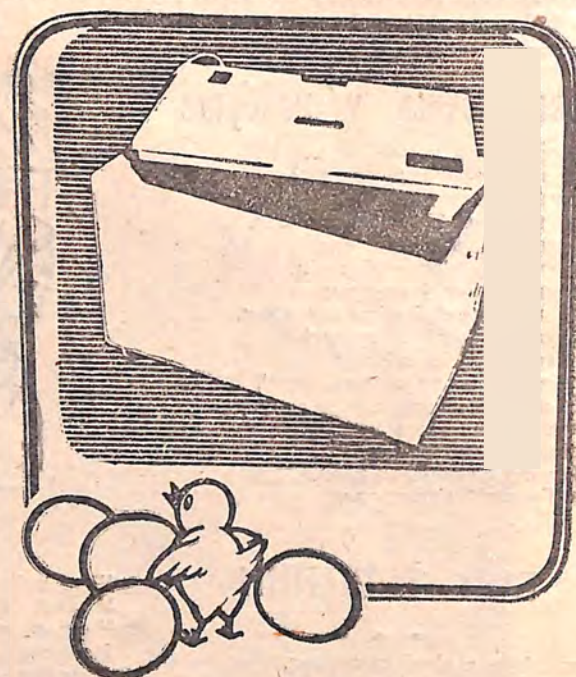
ДО ВІДОМА ГРОМАДЯН

НАВОДИМО ТЕЛЕФОНИ УПРАВЛІНЬ РИНКАМИ ОБЛАСНИХ ЦЕНТРІВ ТА М. КИЄВА. ВОНИ ДОПОМОЖУТЬ В ОПЕРАТИВНОМУ ВИРІШЕННІ ПИТАНЬ З ОРГАНІЗАЦІЇ ТОРГІВЛІ НА РИНКАХ.

ВІННИЦЬКА	2-58-96	2-08-76	ЖИТОМИРСЬКА	7-34-43	7-50-91
ВОЛИНСЬКА	2-38-69	2-53-80	ЗАКАРПАТСЬКА	3-45-74	3-43-30
ВОРОШИЛОВ-ГР			ЗАПОРІЗЬКА	64-21-65	64-13-79
ГР	53-43-74	53-63-50	ІВАНО-ФРАН-КІВСЬКА	3-13-51	
ДНІПРО-ПЕТРОВСЬКА	42-60-84	42-29-22	КИЇВСЬКА		
ДОНЕЦЬКА	94-02-88	94-50-48	(м. Б. Церква)	5-12-28	6-45-85
			КІРОВО-ГР	4-02-25	4-26-82
			ГР	7-60-32	7-46-94
			КРИМСЬКА	35-40-90	35-41-12
			ЛЬВІВСЬКА		
			МИКО-ЛАЇВСЬКА	36-31-48	37-70-63
			ОДЕСЬКА	23-05-20	23-81-24
			ПОЛТАВСЬКА	2-57-05	7-48-26
			РОВЕНСЬКА	2-82-08	2-10-07
			СУМСЬКА	7-11-70	7-12-28
			ТЕРНО-ПІЛЬСЬКА	2-51-54	2-83-49
			ХАРКІВСЬКА	22-36-15	22-68-59
			ХЕРСОНСЬКА	2-44-81	2-40-19
			ХМЕЛЬНИЦЬКА	9-12-29	6-92-18
			ЧЕРКАСЬКА	7-90-31	7-21-81
			ЧЕРНІВЕЦЬКА	2-01-11	
			ЧЕРНІГІВСЬКА	3-60-96	3-70-66
			М. КИЇВ	225-22-56	225-10-81

УПРАВЛІННЯ КОЛГОСПНИМИ
РИНКАМИ УКООПСПІЛКИ.
УКООПТОРГРЕКЛАМА.

НАДІЙНА «КВОЧКА»

Навесні подвір'я особистих господарств заповнює веселий гамір курчат, гусенят, каченят. Більше їх чи менше — це значною мірою залежить від квочки.

У власників електроінкубатора «Наседка» не існує проблем з виведенням пташенят! «Електромама» за 20—30 днів «висиджує» п'ять десятків тендітних пухнастиків.

Після появи молодняка пристрій протягом десяти днів працює у режимі «підрошування», в інкубаторі підтримуються оптимальні температура та вологість.

Живиться інкубатор від побутової електромережі.

Ціна — 120 крб.

Електроінкубатор «Наседка» можна придбати у магазинах «Техніка», «Господарчі товари» та «Сучасне домашнє господарство» споживчої кооперації.

УКООПТОРГРЕКЛАМА.

понеділок

21 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Футбольний огляд. 9.05 — Фільм «Сибірячка». 1. 2 серії. 11.15 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — До міжнародного дня боротьби за ліквідацію расової дискримінації. Док. фільм. 16.15 — Танцює «Агидель». 18.40 — Діла і турботи агропрому. Док. телефільм. 17.10 — Новини. 17.15 — Веселі старці. 18.00 — Навстріч XIX

Всесоюзний партконференції. Партійний комітет і перебудова. Про досвід роботи партійної організації Закарпатської області. Участь бере перший секретар Закарпатського обкому Компартії України Г. Бандровський. 18.45 — Хвилини поезії. 18.50 — Сьогодні у світі. 19.10 — Р. Солдатов. «Стаття». Фільм-вистава Центрального театру Радянської Армії. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Продовження фільму-вистави «Стаття».

23.25 — Сьогодні у світі. 23.35 — «Балада». Фільм-концерт. Твори Ф. Шопена у виконанні С. Нейгауза.

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 16.55 — «Мости єднання». 17.25 — «На допомогу школі». Творчість композитора П. І. Майбороди. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.15 — «Ти там ніколи не був». Телефільм. (Кіровоград). 18.25 — «Наші довідки». (Кіровоград). 18.30 — Музичний

фільм. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — «Час рішення — час дій». Турботи малого міста. 20.15 — «Почни з себе». Нарис про бригадира тресту «Кіровоградбуд» А. І. Бабиця. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник. 23.20 — Телеспортарна.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. На-

уково-популярні фільми із циклу «Геометрія для малюків». 8.55, 9.35 — Історія. 8 кл. 9.05, 11.05 — Італійська мова. 10.05 — Учім СПТУ. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 10.35, 11.35 — «Світ, що нас оточує». 2 кл. 10.55 — «Геометрія для малюків». «Кут для неслухняних дітей». Науково-популярний фільм. 11.55 — Телефільм «Вершини не сплять». 13.20 — «Радянський патріот». Кіножурнал. 13.30 — Новини. 13.35 — Фільм «Хочу бути мініст-

ром». 17.55 — Новини. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Музичний кіоск. 19.15 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. ЦСКА — «Динамо» (Москва). 2 і 3 періоди. У перерві — 19.50 — Вечірня казка. 20.45 — Док. фільм. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Всесоюзська декада народної музики. Ювілейний концерт, присвячений 100-річчю Російського народного оркестру. Передача з Концертного залу ім. П. Чайковського. У перерві — Новини.

вівторок

22 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Веселі старці. 9.20 — Р. Солдатов. «Стаття». Фільм-вистава Центрального театру Радянської Армії. У перерві — 11.10 — Новини. 15.30 — Новини. 15.45 — Виступ духового оркестру «Гелікон». 16.00 — Програма Чено-Інгунського телебачення. 16.55 — Новини. 17.00 — Виступ коник

музикантів Японії і НДР. 17.35 — Кіноафіша. 18.05 — «Народна творчість». Телеогляд. 18.35 — Сьогодні у світі. 18.55 — Док. фільм «Неперсональна справа». Про голову колгоспу «Пропор Леніна» Кодимського району Одеської області В. Вілокона. 19.30 — «Резонанс». «Шлях до миру в гарячій точці». 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Всесоюзська декада народної музики. Вечір, присвячений 100-річчю Росій-

ського народного оркестру ім. В. Андреева. У перерві — Сьогодні у світі.

УТ

9.00 — Новини. 9.10 — Зустріч з піснями. 9.40 — Все про кіно. 10.50 — «Доброго вам здоров'я». 11.20 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Агитпроп: проблеми і пошуки. Обговорюємо проект Примірного Статуту колгоспу. 17.30 — Концерт духової музики. 17.55 — Зу-

стріч школярів з заслуженим майстром спорту М. Турневичем. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — «Заповідними стежками». Телефільм. (Кіровоград). 18.55 — Наші довідки. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Прямий зв'язок. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Художній фільм «Земля». 23.15 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 —

Навчальна програма. Науково-популярні фільми з циклу «Геометрія для малюків». 8.35, 9.35 — Географія. 7 кл. 9.05 — Французька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учім СПТУ. Естетичне виховання. 10.35, 11.35 — Географія. 6 кл. 11.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 12.05 — Телефільм «Ось така історія...». 13.45 — Новини. 13.50 — Сільська година. 18.00 — Новини. 18.15 — «Поїзд до Москви».

Док. телефільм. Про переїзд Радянського уряду з Петрограда до Москви у березні 1918 р. 18.30 — За безпеку руху. 18.35 — Ритмічна гімнастика. 19.05 — «До шкільної нагоди і старші». 19.50 — Вечірня казка. 20.05 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. «Крила Рад» — «Спартак». 3 період. 20.45 — Свіає і танцює молодість. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — «Літній». Фільм «Сорок перший». 23.35 — Ранкова пошта. 0.05 — Новини.

серєда

23 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Сільське господарство». Кіножурнал. 8.55 — У світі тварин. 9.55 — Концерт. 15.30 — Новини. 15.45 — Грає В. Верзон (фортепіано). 16.10 — «Канікули, канікули». 17.10 — Новини. 17.15 — Док. фільм. 18.10 — Сьогодні у світі. 18.30 — Концерт для делегатів і гостей

IV Всесоюзного з'їзду колгоспників. Трансляція з Кремльського Палацу з'їзду. 21.00 — «Час». 21.50 — Фільм «З ювілеєм зачекаємо». 23.20 — Сьогодні у світі.

УТ

9.00 — Новини. 9.10 — О. Скрабін. Концерт для фортепіано з оркестром. 9.40 — Село і люди. 10.15 — Док. фільм. 10.35 — Шкільний екран. Фізика. 6 кл. Водний транспорт. 11.05 —

Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Прем'єра док. фільму «Прорив». (Студія «Укр. телефільм»). 17.25 — О. Левада. «Дорожній моноліт». 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — Мультифільм «Опера для маленьких». «Три ведмелі». (Кіровоград). 18.55 — Наші довідки. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Наші знахарі. 3 циклу «Ситуа-

ційної партконференції. «Зв'язуємо час». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — До 120-річчя з дня народження М. Горького. «На дні». Вистава. У перерві — 23.05 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Навчальна програма. Науково-популярні фільми з циклу «Геометрія для малюків».

8.35, 9.35 — Музика. 4 кл. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Учім СПТУ. Етика і психологія сімейного життя. 10.35, 11.35 — Історія. 9 кл. Ленінський план ГОЕЛРО. 11.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 12.05 — «Міста і роки». Док. телефільми. 12.45 — Новини. 12.50 — «Цей фантастичний світ». За творами Р. Бредбері та К. Буличова. 18.00 — Новини. 18.15 — Док. фільм «Поле ратної слави».

18.30 — Футбол. Товариська зустріч. Збірна Греції — збірна СРСР. У перерві — 19.15 — Вечірня казка. 20.15 — Футбол. Товариська зустріч. Олімпійський збірний команд СРСР і НДР. 2 тайм. 21.00 — «Час». 21.50 — «Музика — душа твоя, Росіє». Заключний концерт Всесоюзської декади народної музики. Передача з Концертного залу ім. П. Чайковського. У перерві — Новини.

четвер

24 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — «Товариш Віктор». Док. телефільм. До 100-річчя з дня народження В. Кінгісеп-да. 9.00 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Парне катання. Довільна програма. 10.15 — Новини. 10.25 — Футбол. Товариська зустріч. Збірна Греції — збірна СРСР. 2 тайм. 15.30 — Новини.

15.45 — Портрет сучасника. Док. фільм. 16.20 — Фільм — дітям. «Першокласниця». 17.25 — Новини. 17.30 — Док. фільм. 17.50 — «...До шкільної нагоди і старші». 18.35 — Фільм-концерт «Весняна елегія» за участю А. Солов'яненка. 18.55 — Людина і за-нон. 19.25 — Сьогодні у світі. 19.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Парне катання. Довільна програма. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 —

Зустріч у концертній студії Останіно з кінорежисером С. Колосовим. 23.30 — Сьогодні у світі.

УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. 17.35 — «Варіант». Про учнівське самоврядування в школі. 18.30 — «День за днем». (Кіровоград). 18.45 — «Музичний монітор». «Знайомтеся: «30-

рани». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — «Тверезість — норма життя». (Кіровоград). 20.30 — Наші довідки. (Кіровоград). 20.35 — Відповіді на запитання глядачів «Суботніх зустрічей». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Молодіжна студія «Гарт». 23.20 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.20 —

Народні мелодії. 8.35 — «Лісова бувальщина». Науково-популярний фільм. 9.35 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Фільм — дітям. «Якщо вірити Лопотухіну». 1 серія. 11.10 — Док. телефільм. 11.40 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 12.10 — Док. фільм. 12.30 — Грає квінтет духових інструментів «Серенада». 13.00 — Новини. 13.05 — «Цей фантастичний світ». За творами

1. Буримова та Р. Дюбуа. 18.00 — Новини. 18.15 — Служка Радянському Союзу! 19.15 — Ваш вихід, артист! 19.30 — Ритмічна гімнастика. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Дія всіх і для кожного». Кооперативи: як розвиватися далі? 20.45 — Док. телефільм. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Фільм «Під ногами неба». (ЧССР). 23.00 — Новини.

п'ятниця

25 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Людина і закон. 9.05 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Довільний танець. 10.20 — Док. фільм. 10.30 — Новини. 15.30 — Новини. 15.40 — Телефільм «Незвичайні пригоди Каріка і Ваді». 1 і 2 серії. У перерві — 16.45 — Новини. 17.55 — «Салонки — північна столиця Греції». Кінонарис.

18.25 — Грає Ю. Корчинський (скрипка). 18.40 — Сьогодні у світі. 19.00 — Філософські бесіди. «Людина». За матеріалами Всесоюзної конференції «Проблеми комплексного вивчення людини». 19.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Довільний танець. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Театр одного актора. Л. Філатов. Сатирична казка «Про Федота стрільця, вдового молодця». Читач автор. 22.45 — Інтерсигнал. 23.15 — «Повітря». Вечірня

інформаційно-музична програма.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — В дні шкільних канікул. Художній телефільм «Д'Артаньян і три мушкетери». 1 серія. 10.40 — На шляхах режиссури. 11.10 — Молодіжна студія «Гарт». 12.40 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Срібний дзвіночок. 17.00 — Живе слово. Культура української мови. 17.30 — Колектив і п'ятирічка.

18.00 — Сери-Челеський біосферний заповідник. Телефільм. (Кіровоград). 18.15 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — За здоровий побут. (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Телепресклуб «Зворотний зв'язок». Як відеомоніторингу життя. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Я. Стелмак. «Провінціалки». Вистава Кіровоградського обласного музично-драматичного театру імені Кропивницького.

го. У перерві — 22.50 — Новини.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Грає М. Безверхий (скрипка). 8.35 — «Лісова симфонія». Науково-популярний фільм. 9.35 — Англійська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Фільм — дітям. «Якщо вірити Лопотухіну». 2 серія. 11.10 — «Вітальні Закрутки». Док. телефільм. 11.40 — Англійська мова. 2 рік навчання. 12.10 — Фільм «Під ногами

неба». 13.25 — Новини. 13.30 — «Цей фантастичний світ». За творами А. Пурдеса та О. Лук'янової. 18.00 — Новини. 18.15 — Про перехід на літній час. 18.25 — У світі тварин. 19.25 — Реклама. 19.30 — «Зустріч на афганській землі». Репортаж. 20.00 — Вечірня казка. 20.20 — Лауреати Міжнародного конкурсу ім. П. Чайковського: Грає В. Камішов (фортепіано). 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Фільм «Людина і ім'я». (НДР). 23.10 — Новини.

субота

26 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

6.30 — «120 хвилин». 8.35 — Старовинні романи. 9.00 — Рух без безпеки. 9.30 — «Товариш Серго». Док. фільм із циклу «Воєни були першими» про С. Орджонікідзе. 10.05 — Фестиваль Індії в СРСР. «Рамліла». Танцювальна драма за мотивами епосу «Рамаяна». У перерві — 11.00 — Мультифільм. 12.15 — Сучасний світ і робочий рух. 12.45 — Для всіх і для коного. 13.30 — У світі тварин. 14.30 — Новини. 14.40 — Навстріч

XIX Всесоюзний партконференції. Телефільм «Вірити і знати». 16.00 — Про перехід на літній час. 16.10 — Зустріч у Концертній студії Останіно з директором Інституту економіки АН СРСР академіком Л. Абалкіном. 17.55 — «Спогади». Музична програма за участю Державного духового оркестру РРФСР. 18.30 — Редакція міжнародного життя представляє: «9-а студія». 19.30 — Мультифільм. 20.00 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Чоловіки. Довільна програма. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 —

— Кінопанорама. 23.20 — До і після опівночі.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 11.05 — В дні шкільних канікул. Художній телефільм «Д'Артаньян і три мушкетери». 2 серія. 12.40 — На шляхах режиссури. 13.10 — Атеїстичні діалоги. 13.40 — Завтра — Міжнародний день театру. М. Гоголь. «Ревізор». Вистава Житомирського музично-драматичного театру. У перерві — 14.45 — Новини.

10.05 — Грані пізнання. Софія Київська. 16.45 — Старби музеїв України. 17.00 — Суботні зустрічі. 18.30 — Весняна крига ненадійна. Погода. 18.35 — Сатиричний об'єкт. 19.00 — Актуальна камера. 19.35 — Тележурнір «Сонячні кларнети». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Худ. фільм «Тілі забутих предків». 23.35 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 —

— Телеогляд «Перспектива». Науково-пізнавальні програми телебачення ЧССР. 9.05 — Телевізійний театральний абонемент. 9.55 — Перебудова і право. 10.10 — Здоров'я. 10.55 — Релігія і політика. 11.30 — «Живи, Земле!». 12.30 — Науково-популярні фільми. «Славне місто Новгород». «Подорож до Коломни». «Побачення з Софійською». 13.35 — Очевидне — неймовірне. 14.35 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». «Ква-Хір». (Нігерія). 15.05 — «Цей фан-

тастичний світ». За оповіданнями Р. Бредбері. «Про тіло електричне співає». 16.00 — Незабутні музичні вечори. Свіає О. Образцова. 16.30 — Мультифільм. 17.00 — Фільм «Раба кохання». 18.30 — «Естафета». Фізкультура-спортивна програма. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Реклама. 20.20 — Док. фільм. 21.00 — «Час». 21.40 — Проєктор перебудови. 21.50 — Програма «Думки». Інженерний корпус. Передача 1. 23.20 — Новини. 23.30 — Настільний теніс. Чемпіонат Європи.

неділя

27 БЕРЕЗНЯ

ЦТ (I програма)

8.00 — Новини. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 9.00 — «По Радянському Союзу». Кіножурнал. 9.15 — Тираж «Спортлото». 9.30 — Будильник. 10.00 — Служка Радянському Союзу! 11.00 — Рання пошта. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Музичний кіоск. 13.00 — Сільська година. 14.00 — Здоров'я. 14.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Жінки. Довільна програма. 15.50

— «Срала». 16.00 — Це ви можете. 16.45 — Міжнародний фестиваль телепрограм народної творчості «Веселка». Народні мелодії Бангладеш. 17.00 — Хвилини поезії. 17.05 — Телевізійний науково-популярний фільм. «Життя на Землі» (Англія). 4 серія. «Незліченні полчища». 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Мультифільм. 19.05 — До 120-річчя з дня народження М. Горького. Про прем'єру чотирнадцятисерійного художнього телефільму «Кіам Самгін». 19.15 — Фігурне катання.

Чемпіонат світу. Показові виступи. 21.00 — «Час». 21.40 — Міжнародний день театру. Зустріч з редисцією журналу «Театральна життя». 23.15 — Новини. 23.30 — Футбольний огляд.

УТ

9.00 — Новини. 9.15 — Ритмічна гімнастика. 9.45 — В дні шкільних канікул. Худ. фільм «Д'Артаньян і три мушкетери». 3 серія. 10.55 — Кіноекран ДА. Погода. 11.00 — Художня панорама. 11.40 — Музичний фільм «С. Я. Лемешев». 12.50 — Новини.

13.00 — «Спадщина». 14.00 — Мультифільм на замовлення. 15.00 — Село і люди. 15.30 — Ви нам писали. 16.00 — Слава солдату. 17.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Спартак» (Москва). 18.45 — Звучить українська пісня. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Б. Тищенко. «Дванадцять». Прем'єра телебалету. 20.20 — Вперше на екрані УТ телефільм «Агитст». 20.45 — «Час». 21.40 — «Відеоміні». Музична програма. 22.50 — Вечірній вісник.

ЦТ (II програма)

8.00 — На зранку ставай! 8.15 — Мамина школа. 8.50 — «Ерудит». Науково-популярні фільми. 9.50 — «Портрети». «Ностріл на Чорній річці». Останні дні О. Пушкіна. 10.55 — Російська мова. 11.30 — Клуб мандрівників. 12.30 — Наука, теорія, експеримент, практика. 13.00 — Міжнародний день театру. Фільм «Старі майстри». Про історію становлення радянського театру. 14.00 — Міжнародний день театру. Опера Б. Сметани «Тамарина». Вистава Національного

театру Праги. 16.20 — Спортивна гімнастика. Міжнародні змагання на приз газети «Московские новости». 16.55 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Київ) — «Спартак». У перерві та по закінченні — Настільний теніс. 19.00 — Телевізійний музичний абонемент. «Російський романс». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — «Дорослі і діти». Док. телефільм. 21.00 — «Час». 21.40 — Фільм «Якщо ми знайдемо одне одного». (НДР). 23.00 — Настільний теніс. Чемпіонат Європи. 23.30 — Новини.

ЦВІТЕ БЕГОНІЯ

Кімнатні квіти — окраса житла. Даємо кілька порад, як краще їх розташувати в квартирі.

Велике значення для створення краси і ватишки має поєднання квітів в інтер'єром. На низькому століку доречно буде пивенька посудинка з кількома квітками чи однією гілочкою красиво квітучого куша. Ампельні (в'юнкі) рослини ефектні на кутках шафи (традесканція, бегонія, хлорофітум, дрібнолистий філодендрон). Дуже поживають приміщення підвісні вази чи корзинки з ампельними рослинами, настінні вази з кори, бамбука, дерева. Велику кімнату можна розділити легкою решіткою із металу або дерева з кількома рослинами.

Розділити кімнату, точніше, виділити в ній окремі куточки можна і кількома крупними декоративними кімнатними рослинами.

Необхідно також враховувати біологічні особливості рослин і їх вимоги до тепла і світла.

Квітучі рослини з барвистими листками слід розташовувати згідно з правилами гармонії і контрастів окремих відтінків. Розрізняють три основних кольори — червоний, жовтий і синій. Деякі кольори можна посилювати чи полегшувати іншими: наприклад, оранжевий порід із синім стає ще яскравішим, а синій — ще холоднішим; червоний колір підсилюється зеленим. Тому краще розташувати червоні квіти або листки на фоні зелених декоративних рослин; оранжеві — з голубими і синіми; жовті — із синіми. Якщо одна квітка має світліші відтінки, то іншу необхідно добирати також із світлими відтінками забарвлення.

На меблях квітучі кольори чи поблизу від них добре розташувати строкаті форми традесканції, квітучі незабудки, сині дзвіночки і плющі; на фоні темно-коричневих меблів красиво виділяються світло-зелені аспарагуси, строкаті рослини, а також рослини з білими квітками; на вікнах, пофарбованих в білий колір, дуже ефектні зелені рослини з червоними, оранжевими квітками і темно-червоними листками.

Звичайно квіти розташовують на підвіконнях, на столиках перед вікнами, які називають жардиньєрами. Іноді квіти ставлять на спеціальних переносних підставках подалі від вікон.

А тепер подаємо таблицю цвітіння квітів:

Азалея індійська — січень, лютий, березень, квітень.

Антуріум гібридний — лютий, березень, квітень, травень, червень.

Бегонія квітуча — з січня по жовтень.

Бегонія благородна — січень, лютий, березень, квітень.

Бегонія Лоррена — січень.

Бегонія лотослиста — січень, лютий.

Бегонія люцерна — з січня по червень.

Гіпеаструм гібридний — січень, лютий, березень, квітень.

Зігонантус обрубаний — січень, лютий.

Каланхоє Блоссфельда — січень, лютий, березень, квітень.

Каланхоє поцятнований — з січня по червень.

Клеродендрон в'юнний — січень, лютий.

Колумнея кльосна — січень, лютий, березень, квітень.

Первоцвіт зворотноомічний — з січня по травень.

Первоцвіт м'яколистий — січень, лютий, березень.

сцена
екран
арена

Увага! Увага! Вперше в Кіровограді — шоу-вистава Ленінградського театру моди «Невський проспект». Мода, монолог, пісня, посмішка — все це для вас, читачі. Поспішайте. Вистави триватимуть з 22 по 26 березня у приміщенні Кіровоградської філармонії. Початок о 17.00 і 19 год. 30 хв.

Любитель хорівого співу запрошує 26—27 березня міський будинок культури імені Компаніїца. Тут відбудеться огляд-конкурс хорівих колективів профтехучилища міста і області, присвячений 70-річчю ювілею Ленінського комсомолу.

26 березня початок о 15.00, 27 березня — о 10 год.

У кіноклубі «Екран» при бібліотеці імені Крупської демонструються фільми К. Муратової, що довгий час не мали широкого виходу на екран.

19 березня глядачі можуть переглянути кінострічку «Короткі зустрічі», в якій знімалися Н. Русланова, К. Муратова і В. Висоцький.

26 березня вас чекає зустріч з героями фільму К. Муратової «Дові проводи».

Початок, як завжди, о 18 год. 40 хв.

Редактор
Ю. СЕРДУЧЕНКО.

«Молодой коммунар» — орган Кировоградского областного комитета ЛКСМ Украины.

На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316050. МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; заступника редактора — 2-29-92; відповідального секретаря — 2-27-65; відділів: комуністичного виховання — 4-66-79, 4-64-21; комсомольського життя та економіки — 2-04-84; учнівської молоді і соціальних проблем — 2-59-82; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Газета виходить щосуботи.

Друкарня імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

БН 08528. Індекс 61103.

Зам. № 123. Тираж 57 250.

Над номером працювали: художник — О. Босий, складач машинного набору — М. Мунинський, складач вручну — Л. Урсаєнко, Н. Старостіна, коректори — Л. Коваленко, Л. Сердюченко, цинкограф — О. Червоний, друкар — В. Чистяков, А. Озерянський, М. Янковий, відповідальний черговий — Т. Тарасенко.

КРОСВОРД
«НАРОДНІ МУЗИЧНІ
ІНСТРУМЕНТИ»

Вписавши по горизонталі назви музичних інструментів народів СРСР, ви прочитаете у виділених по вертикалі каліграфіях назву українського народного інструмента.

1. Закарпатський смичковий інструмент. 2. Вірменський духовий інструмент. 3. Молдавський флейтовий інструмент. 4. Казахський щипковий інструмент. 5. Таджикиський щипковий інструмент. 6. Узбецький смичковий інструмент. 7. Туркменський щипковий інструмент. 8. Естонський духовий інструмент.

Склала М. СЬОМІНА.
м. Кіровоград.

ВІДПОВІДІ НА

ЧАЙНВОРД «ЗМІЯНА».

вміщений в «МК» за 23 січня 1988 р.
1. Болієнко. 2. «Одіссея». 3. Яничар. 4. Рескрипт. 5. Тога. 6. Арбалет. 7. Таборит. 8. Трубадур. 9. Радика. 10. Астрологія. 11. Ярмарок. 12. Корсар. 13. Розетка. 14. Алямія. 15. Ятаган. 16. Наріє. 17. Сага.

ВІДПОВІДІ

НА КРОСВОРД

«ЧОТИРИ ЛІТЕРИ».

вміщений в «МК»

за 13 лютого 1988 р.

ПО ГОРИЗОНТАЛІ: 1. Ту-

ла. 3. Крем. 5. Сапа.

7. Тигр. 8. Сіно. 9. Крос.

11. Кріт. 13. Нора. 15. Ма-

лі. 17. Барн. 19. Поле.

21. Неон. 22. Ромм. 23. Су-

ма. 25. «Ялла». 27. Азот.

29. Улоф. 31. Маса. 33.

Форт. 35. Трал. 36. Носа.

37. Нота. 38. Ялта. 39. Ти-

са.

ПО ВЕРТИКАЛІ: 1. Танк.

2. Атос. 3. Крун. 4. Міст.

5. Слон. 6. Арфа. 10. Рига.

12. Рота. 14. Реал. 15.

Марс. 16. Інна. 17. Баня.

18. Кура. 19. Пума. 20.

Ерот. 24. «Урал». 26. Лі-

ра. 28. Зіко. 29. Уран.

30. Фата. 31. Миля. 32. Ар-

на. 33. «Фіат». 34. Тура.

ВІДПОВІДІ

НА КРОСВОРД

«РОМАШКА».

вміщений в «МК»

ЗА 5 БЕРЕЗНЯ Ц. Р.

1—13. Торт. 1—22. Та-

то. 2—14. Хара. 2—23. Хо-

ра. 3—15. Дата. 3—24.

Д'Ари. 4—16. Жура. 4—

13. Жарт. 5—17. Гора.

5—14. Гута. 6—18. Кора.

6—15. Март. 7—19. Фунт.

7—16. Фара. 8—20. Бард.

8—17. Бура. 9—21. Воні.

9—18. Вант. 10—22. Пе-

со. 10—19. Порт. 11—23.

Рута. 11—20. Ренд. 12—

24. Барн. 12—21. Буси.

ВИ ЗАМОВЛЯЛИ ПІСНЮ

МАЛИНОВИЙ ЗВОН

Музыка А. МОРОЗОВА

Стихи А. ПОПЕРЕЧНОГО

Сквозь полудрему и сон

Слышу малиновый звон.

Это — рассвета гонимы —

В травах звенят бубенцы.

Это средь русских равнин

Вспыхнули гроздьи рябин.

Это в родимой глуши

Что-то коснулось души...

ПРИПЕВ:

Малиновый звон на заре,

Скажи моей милой земле,

Что я в ней с детства влюблен

Как в этот малиновый звон.

Этот малиновый звон

От материнских окон.

От той высокой звезды

Да от минувшей беды...

Пыльный затеплится шалаш,

Где мы бродили в полях,

Где на заре, как сквозз сон,

Слышен малиновый звон...

ПРИПЕВ.

Перед тим, як братися за косметичку, варто зробити янусь освіжаючу маску (наприклад: 1 ст. ложку сметани, 1 ст. ложку нежирного сиру і 1 ч. ложку солі, змішати, нанести на 15—20 хвилин, змити теплою, а потім холодною водою), випити чаю з медом, відпочити хвилини 10. Тепер можна братися за маніяж. Сьогодні пропонуємо вечірній грим.

Пудра повинна бути на один тон світлішою кольору шкіри. Рум'яна варто брати яскравих кольорів, бажано з жовтуватим відтінком. У вечірній час для підфарбування повік краще використовувати кольори, які надають своєрідний блиск очам: синій, коричнюватий, темно-зелений (у відповідності до одягу та кольору очей). По верхньому краю очей проводяться тонка чорна лінія. Туш повинна бути також чорною. Попід бровами наноситься ледь помітний білий тін.

Губна помада такої яскравих кольорів.

Має гарний вигляд і пасує майже усім, коли рум'яна наносять по краях вух та біля серцевої.

Зверху. Лампи сприятимуть і кращому росту рослин та виділенню ними кисню.

Щоб риби не задихалися, заводьте їх із розрахунку не більше 2—3 штук на літр води. Майте на увазі, що мечоносці можуть вистрибувати, так що вода має не діставати до краю акваріума не менш ніж 5 сантиметрів.

Корм для рибок — суха дафінія, цип-поп, ошпарена м'ясою, зрізана білий хліб, для мальків — печений жовток. При найменшій раз на тиждень давайте живий корм — трубочники, мотиль. Годувати досить 1—2 рази на день, краще в один і той же час.

Всупереч поширеній думці, воду в акваріумі часто міняти не слід. Досить раз в 1—2 місяці, і то не всю, а частково. Перед чим промити ватною стінкою акваріума, злийте третину старої води і додайте нової відстояної, можна злегка підігрітої. Добре, якщо маєте компресор для аерації води, тоді міняти її можна ще рідше, лише спеціальною сляною трубочкою регулярно відмонтуйте з дна бруд і залишки корму.

ЗОЛОТА РИБКА

стояну протягом доби литну воду і посадити рослини. Найкраще брати для початку найвирівняніші — сагітарію, валіснерію (високі купинки з тоненькими вузькими листочками). Щоб вони не вирівнялися при довірі риб сачком, притисніть їх біля основи кількома прокип'яченими камінцями (граніт). Введіть у роголистник залиште плавати в товщі води. Дайте акваріуму з рослинами постояти добу і зануріть рибку.

Всупереч нашому заголовку, із золотих рибок не починайте — вони дуже вибагливі. Найбільш «спартанські» — гупі, мечоносці, лімії. Крім того, від них легко одержати приплід — вони не викидають ікру, а дають живих мальків. Відділіть їх у випадку появи в окрему банку, інакше дорослі риби поїдять. Хороші санітари для акваріуму — вусаті сомик.

Акваріум найкраще розмістити недалеко від вікна і теплої батареї. Придбай-

те водний термометр. Акваріумні рибки здебільшого тропічні, тож при температурі нижче 20°C вони хворітимуть. Для підігрівання води можна користуватися електронагрівачем чи медичними рефлекторами — найкраще їх розміщувати

ДЛЯ ТИХ,
ХТО В'ЯЖЕ

ПЛЕТЕНКА

Кількість петель кратна 12 плюс 6 для симетрії плюс 2 країни.

1 ряд — 6 виворотних, *3 лицьові, 12 виворотних*, 6 виворотних і країни.

2 ряд і всі парні — за узором.

3 ряд і 7 ряд — лицьові.

5 ряд — 3 лицьові, *9 виворотних, 6 лицьових*, 3 лицьові і країни.

Повторювати з 1-го ряду.

УЗОР ДВОКОЛІРНИЙ З ДОВГИМИ
ЗНЯТИМИ ПЕТЛЯМИ

Кількість петель кратна 6 плюс 5 для симетрії плюс 2 країни.

1 ряд (темна нитка) — *5 виворотних, 1 лицьова з трьома витками (ввести спицю в петлю, зробити три витки і тоді обережно, щоб не спали нитки, пров'язати)*.

2 ряд (темна нитка) — *5 лицьових, 1 зняти, не пров'язуючи і скинути всі витки (нитка перед петлею)*.

3 і 5 ряди (світла нитка) — *5 виворотних, 1 зняти (нитка за петлею)*.

4, 6, 10 і 12 ряди (світла нитка) — лицьові петлі. Темні зняті петлі продовжувати знімати (нитка перед петлями).

7 ряд (темна нитка) — 2 виворотні, *1 лицьова з трьома витками, 5 виворотних*, 2 виворотні і країни.

8 ряд (темна нитка) — 2 лицьові, *1 зняти і скинути всі витки, 5 лицьових*, 2 лицьові і країни.

9 і 11 ряди (світла нитка) — 2 виворотні, *1 зняти (нитка за петлею), 5 виворотних*, 2 виворотні і країни.

Повторюємо з 1-го ряду.